

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 INLICHTINGENDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574 in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“ en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: Over Indische Geschiedenis. — Feuilleton. — Cheribonsche Histories. — Persinggahan. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemden. — Mededeelingen. — Mutaties van 2 tot 9 Mei 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice“

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAgni, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
 Agent der Gramophone Comp. Ltd.
 PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Over Indische Geschiedenis.

Nog veel minder dan de Historie des Vaderlands, mag zich onze Koloniale Historie in de gunst van het publiek verheugen. Hoewel minder dan toen, is nu altijd de klacht juist van Professor Wieling, die in de 18e eeuw aan de Utrechtsche Hoogeschool doceerde: „Och, of de Nederlanders, die zich te Rome als burgers thuis gevoelen, eindelijk eens wophielden als vreemdelingen in hun eigen land te verkeerem.“

En dat geldt nog meer de beschrijving van wat wij in Indië volvoerden. Minder dan ooit schijnt er kans op, dat dit zal veranderen, nu zelfs het woord: Kolonien en het woord: bezittingen ook uit officieele staatsstukken

Medegedeeld door Robert Fruin in: De onpartijdigheid van den geschiedschrijver. Verspr. Geschr. IX.

PIERRE MATVELD

COIFFEUR POUR DAMES

Nouveauté Parfums espagnols „Myurgia“

PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Volgt de uitslagen van alle belangrijke ritten door de heele wereld;

Vraagt de meening van onbevooroordeelde deskundigen

en Gij koopt zonder twijfel een

Harley-Davidson

In alle voornamste plaatsen van Holland en Koloniën Agenten en Service.

worden geweerd. En als men dan nog er over spreekt, worden bij voorkeur de wreedheden en de zwarte bladzijden in die Historie van onze koloniale verovering voor den dag gehaald.

Als wij daarvan hooren, denken wij altijd aan hetgeen Robert Fruin daaromtrent in zijn reeds vermelde Ode: De onpartijdigheid van den Geschiedschrijver vertelt. Hij heeft het daarbij over den misstand vervlogen eeuwen te oordeelen naar den maatstaf van het tegenwoordige:

„Wilt gij het zien — zoo schrijft hij — wat er „bij zulk een miskenning van de eigenaardigheid „der vervlogen eeuwen, van de geschiedenis worden zal, neemt dan slechts de geschiedboeken in „de hand, die in het tijdvak der verlichting door „philosophen van de Fransche school geschreven „zijn. Leest hoe daar over de Kruistochten ghan-

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

Fa B. SCHOEMAKER

WESTEINDE 29 DEN HAAG TEL. H. 3952

Engelsche Kleermakerij
 ... Bontwerkers ...

Complete Militaire Indische Uitrustingen

F. P. JANSSEN Rijksweg 135 WASSENAAR

Tel. KIEVIET 562 (Haagsche aansluiting)

REPARATIEWERKPLAATSEN VOOR AUTOMOBIELEN

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

BESCHIKBAAR.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSSEN
Eenig adres: **Koninginnegracht 1D.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

„deld wordt. Geen onzinniger wanbedrijf kunt ge-
„u denken dan die godsdienstoorlogen, zooals gij
„ze daar vindt beschreven. Een volk, dat tegen
„Europa niets misdreven had, wordt aangevallen,
„geplunderd, vermoord, omdat het over God en het
„Goddelijke anders denkt dan de Christenen. Ze-
„ker, de voorstelling van het feit is in hoofdzaak
„juist. Maar er wordt geen acht geslagen op de
„drijfveeren; de daad wordt beoordeeld, zooals zij
„verdiene zou beoordeeld te worden, ware zij ge-
„pleegd in de dagen van onverschilligheid, waarin
„de schrijvers leefden, die haar dus ten toon stel-
„len.“

Zoo ongeveer gaat het ook in onzen tijd — die
echter, veel minder dan in Fruin's dagen, waarin
hij dat schreef (1860) recht heeft prat te gaan op
moraliteit en verzachting der zeden.

Wanneer wij de Historie van onze koloniale ver-
overing nagaan, dan vinden wij, evenals in die van
het vaderland, een tijdperk van groote, ja weerga-
looze krachtsinspanning, die zoo'n indruk heeft
gemaakt, dat zelfs de in zijn tijd als communist be-
kende staande groote aardrijkskundige Elisée Re-
clus in zijn „Nouvelle Géographie universelle“ ne-
derschrijft:

„Consideré dans son histoire générale, aucun
peuple, à plus juste titre que celui de la Hol-
lande ne mérite, d'être appelé grand.“

Wij vinden een tijdperk van inzinking.
Wij vinden opnieuw in de 19e eeuw ten slotte een
krachtsinspanning, die zeker in verdienste niet
achterstaat bij het roemrijk verleden.

Dit wat betreft de bevestiging en de uitbreiding
van ons gezag. Maar wij vinden tevens, in de 19e
eeuw, een nieuw geluid in de Historie van onze
Indische politiek. Wij vinden, dat in die 19e eeuw
doorklinkt de kreet reeds door de Commissarissen-
Generaal, die in 1816 ons Indisch bezit van de En-
gelsen kwamen overnemen in hun rapporten
aangeheven. De kreet om meer vrijheid voor den
Inlander. Wij hooren den wensch uiten dat Indië
niet meer alleen en voornamelijk als vrucht op-
brengend bezit zal worden beschouwd — maar als
een land, dat door ons tot vrede, vrijheid en wel-
vaart moet worden gebracht.

Willem I heeft de beweging, die daaromtrent
ontstond, gefnuikt. Hij verklaarde in 1817 aan Raf-
fles, de Engelsche Gouverneur van Java, die ook
liberaal gevoelde, dat voorshands van die plannen
niets kon komen.

Feuilleton.

Van Panamá naar Costa Rica.

(SEPTEMBER 1922).

Na een tiendaagsch verblijf in de Republiek Panamá, be-
gaven we ons per trein van Panamá naar de havenplaats
Colón, om vandaar uit, met een der grootste booten van de
„American Fruit Company“, koers te zetten naar Puerto
Limón, aan de Atlantische Zee, de havenplaats van Costa
Rica. Daar deze Republiek zich op de smalle strook, die
Central-America vormt, van de Atlantic Ocean in het noord-
den uitstrekt tot de Pacific Ocean in het zuiden, zou het
ook mogelijk geweest zijn, in de stad Panamá een boot te
nemen naar Puntarénas, aan de zuidkust van Costa Rica
gelegen, doch we wilden gaarne kennis maken met de veel-
geroemde prachtbooten der Fruit Cy., die alleen naar havens
aandoen aan de noordkust van Central-America; en dan, —
de reis per spoor van Pt. Lemón naar de hoofdstad
San José (= Chosé), het eigenlijke doel van onze tocht,
was ons als zóó rijk aan natuurschoon herhaalde malen
aangeprezen, dat we die gaarne twee keer wilden maken,
daar we toch weer van uit Lemón rechtstreeks met een
der K. W. I. M.-booten naar Curaçao, onze tijdelijke woon-
plaats, moesten vertrekken.

De booten der „Fruit Cy.“ dienen, zooals hun naam reeds

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
C. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 300-302 Schiestraat 1
DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

Dat de Koning dat zeide, begrijpen wij thans, die
in van Hogendorp's „Huishouding van Staat“ heb-
ben kunnen nalezen, in welk een droevig-verarm-
den toestand Nederland en Indië verkeerden.

Er moest welvaart komen. En de Koning, die
een materialistisch realpoliticus was, bovendien
opgevoed in de mercantilistische staatsleer, kende
geen anderen uitweg, dan de opbrengst van Indië
te gebruiken ten bate van het moederland. Daarom
nam hij het cultuurstelsel van Graaf van den Bosch
aan.

Het is bekend, dat in het algemeen Multatuli
wordt aangezien voor den man, die met zijn *Max
Havelaar* en met zijn *Ideeën* den weg heeft geopend
om Indië op andere wijze te regeering. Dat is
slechts gedeeltelijk waar. In de Handelingen van
de Tweede Kamer van tien jaren te voren komt
niet alleen voor de naam van Van Hoëvell, maar
ook de namen van vele anderen, die opkwamen te-
gen het steeds nog geldende cultuurstelsel. Het be-
tug slot was — en terecht — de nachtmerrie van
het liberalisme, dat toen in vollen bloei was.

Wij zouden het daarom wenschelijk vinden, in-
dien vooral de tweede helft der 19e eeuw eens aan
een nauwkeurig onderzoek — wat betreft onze In-
dische geschiedenis — werd onderworpen.

De meerderheid van hen, die daarin eene rol ge-
speeld hebben, zijn reeds lang geleden overleden.
Wij gelooven, dat — voor zoover de Indische ge-
schiedenis wordt onderzocht — veel beter onder-
richt wordt gegeven in de geschiedenis van Coen-
en Maetsuycker, e.t.g. dan in die van de Gouver-
neurs-Generaal en Staatslieden, die na 1850 Ne-
derlandsch-Indië hebben bestuurd en in die van de
leger- en vloothoofden, die ons gezag aldaar, ge-
wapenderhand hebben gehandhaafd. Het is ons niet
duidelijk, waarom dat tijdperk zoo vrijwel wordt
verwaarloosd.

Dat tijdperk toch is de onmiddellijke voorga-
ger van de *Histoire Contemporaine* en men zou de
dag van heden misschien billijker beoordeelen, als
men beter op de hoogte was van hetgeen vooraf is
gegaan.

Wij hebben ons daarom voorgesteld, hoe opper-
vlakkelig dan ook, daarmede een begin te maken, in
den vorm van eenige *Hoofdstukken uit de Liberale
Koloniale Politiek*. Ons pogen daarbij zal zijn te
doen zien, dat inderdaad getracht is Indië liberaal

*) En ver gaat dit niet, het is ten eenenmale onvoldoende.
Red.-Comm.

aangeeft, om van uit New-York vruchten te gaan halen uit
verschillende landen van Zuid- en Midden-Amerika, doch
zij zijn tevens bedoeld, en daartoe ook ingericht, als ple-
zier-vaartuigen. De booten doen verschillende havens aan,
ook Cuba en Jamaica, zoodat zij, wier beurs zulks toelaat,
een groot gedeelte van den strengen Amerikaanschen win-
ter kunnen ontvliden en tevens in warmer klimaat hun
geografische kennis kunnen gaan verrijken.

Wij troffen de „Toloa“, behoorende tot het grootste en
ook fraaiste type der Maatschappij, doch we werden in onze
verwachtingen wel eenigszins teleurgesteld. De grootste bo-
ten der Kon. West-Ind. Mail, die geregeld van Holland op
West-Indië en Midden-Amerika varen, zijn wel is waar veel
kleiner dan deze zoekasteelen, doch zij kunnen zich, wat
gezellige inrichting betreft, zeer goed met deze meten en
het kwam ons voor, dat de hoogergeroemde pracht van den
„wintertuin“ op de „Toloa“ meer op platen en foto's be-
stond dan in werkelijkheid. Wij, voor onzen smaak, vonden
het „prutsrig“.

De overtocht is lang niet goedkoop; we betaalden voor
dezen korten afstand — in goed één nacht is men over —
\$25 per persoon, terwijl dit tarief op de kleinere booten
\$20 bedraagt. Doch in deze tijden is men gewoon geraakt
aan hooge passage-prijzen; zij bedragen meer dan het dub-
bele van vroeger tijden.

Om 4 uur n.m. vertrokken van Colón, waren we reeds
heel vroeg den volgenden morgen aan de pier van Lemón.
De bagage der passagiers wordt per wagen naar de dichtbij
gelegen douaneloos gebracht, en vandaar, na gewogen te
zijn, naar het op korten afstand gelegen station. We waren

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

OPLEIDING binnen 8—10 maanden voor het Kon. Staatsdiploma voor Machinisten, tevens opleiding voor Opzichter b. d. Staatsspoor in Ned.-Indië met diploma der school, akte Wiskunde en Machineteekenen en Opzichter van den Waterstaat.

INTERNAAT EN EXTERNAAT

Vele referentiën — Spoedige aanmelding

DAG- EN AVONDLESSEN

Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur

te regeren. Maar dat eerst veel later dan in Nederland de toestanden in Indië daarvoor rijp waren. Wij herhalen. Wij kunnen slechts pogen. Maar wij achten dit onderwerp van zooveel belang, dat wij die poging van meer waarde achten, dan er in het geheel niets over te zeggen. Tevens zullen dan daarbij zoowel de poging van Engeland om ons koloniaal gebied te beperken en onze groote prang sabit — de Atjeh-oorlog — ter sprake komen.

H. A. RITTER.

Cheribonsche Histories.

(Vervolg.)

Het was een vischrijck, maar een troebel water, dat „Garnalenwater”, waarin de Hollandsche resident moest uit visschen gaan; eerst voor de Comp. en dan voor zichzelf. Eene volgorde, die echter al spoedig werd omgekeerd. Gemeenlijk begrepen de dienaren der E. Maatschappij de zaak aldus, dat zij de schapen en de Comp. de varkens mocht scheren. De maarschalk Daendels schreef aan den minister van koloniën v. d. Heim over Cheribon als „eene Prefecture, welke te voren slechts diende om eenen aldaar geplaatsten gunsteling als resident binnen weinige jaren uit het zweet en bloed van den inlander met rijkdommen te overladen, terwijl het Gouvernement steeds de lijdende partij bleef.” (Teekend was het, dat Daendels hier van de bevolking als lijdende partij niet eens repte. Inderdaad was de brok zoo vet, dat die in den regel slechts toegeschoven werd of aan familieleden van bewindhebbers, of aan gunstelingen der regeering. Zelfs een raad van Indië als v. d. Beeke achtte zich gelukkig, dat hij hier in den minderen rang van resident mocht dienen. De gouverneur-generaal Alting wist twee zijner schoonzoons niet beter te benifceeren dan door den een tot gouverneur van Java's Noord-Oostkust, den ander tot resident van Cheribon te maken. De commissaris-generaal, mr. Sebastiaan Nederburgh, die te samen met zijn ambtgenoot Frykenius met uitgestrekte volmachten uit Nederland was gezonden tot hervorming en bezuiniging, trachtte uit te vorschden hoeveel rijksdaalders een resident van Cheribon in een jaar tijds eigenlijk wel machtig kon worden. Hij provoceerde een „Secreete Memorie van extraordinaire voordeelen”, het ambt betreffende; en ofschoon bij eene zoo wisselvallige

en variabele zaak het gezochte cijfer slechts bij benadering was uit te vinden, hij kwam genoeg te weten om de ambtenaarsbelasting, bekend onder den naam van „amptgeld”, voortaan te stellen op 30.000 rijksd. in plaats van de oorspronkelijke 10.000. Liever dan de misbruiken uit te roeien, dan de bronnen der clandestiene voordeelen te stoppen — en daarvoor was hij toch uitgezonden — liet de commissaris-generaal den ambtenaar in het bezit van zijn buit, op voorwaarde dat hij een deel daarvan in den vorm van amptgeld aan de Comp. uitkeerde. Feitelijk spande aldus de regeering met hare dienaren samen tot spoliatie van den inlander, als om de Catsiaansche regels te illustreren:

Siet, kint, dit heb ick langh geweten,
Dat groote vissen kleynne eten.

Terecht brandmerkte Dirk van Hogendorp in zijn *Berigt etc.* dezen maatregel als onrechtvaardig, willekeurig en onvoorzichtig. „omdat, wanneer men met een roover een gedeelte van zijn buit deelt, men geen recht meer heeft om hem voor het rooven op te hangen.” Dezelfde schrijver schatte het jaarlijksch inkomen van den resident van Cheribon ruw weg op 100.000 rijksd., maar zoowel de „Secreete Memorie” als eene in het Rijksarchief aanwezige „Calculatieve berekening der reuvenen” kwamen tot een hooger cijfer. En splitsten het inkomen tevens in de onderdeelen; de specificatie stond naast het totaal.

Het was b.v. *adat*, dat, wanneer een der sultans kwam te sterven, de resident zich terstond naar zijn kraton begaf om de kris en zegelring terug te vorderen, welke den overledene bij zijne investituur vanwege de Comp. waren uitgereikt. En eveneens *adat* was het, dat de uitreiking van die insigniën aan den opvolger bij zijne benoeming een zak rijksdaalders kostte. De Comp. hief in het openbaar amptgeld van den resident, de resident hief in het geheim amptgeld van de sultans. De liberale gift van den nieuwbeneemde werd op 9 tot 12000 ducats getaxeerd, „mogelijk meer, nadat de schatkist van den overleden vorst gestoffeerd was.” In de Memorie werd aangeteekend, dat de moeder en de voogden van den minderjarigen sultan Sepoe, na 't overlijden van zijn vader, den resident 15000 rijksd. hadden thuis gebracht, en een gouden schenckblad.

Intusschen, dit was slechts eene toevallige hater. Niet iedere resident beleefde gedurende zijn bestuur het genoegen, althans het voordeel een dooden sultan den kraton te zien uitdragen. Ruimer, en vooral vaster, was het profijt op de koffie. Destijds leverden de Jacatrasche Bovenlanden en de

waargenomen, gaat de trein hier meer ongemerkt de hoogte in. In Carago, na 5 uur sporens, heeft men het hoogste punt bereikt, d.w.z. ruim 3400 voet boven den zeespiegel. Van alle kanten komt overal het water van rivieren en riviertjes kronkelend tusschen de bergen te voorschijn, om over den steenigen bodem zijn loop naar beneden te volgen. Overal de rijkste, weelderigste plantengroei. We kwamen langs ontelbare broodboomen, volbeladen met groote, groene vruchten, en door uitgestrekte cacao-, maar nog meer koffieplantages. Op verschillende meer of min belangrijke stationnetjes — voor ons, met onze Europeesche begrippen, alle zeer onaanzienlijk en primitief — hield de trein stil en overal bood men hier, vruchten en lekkernijen te koop aan. Aan één station deden we ons te goed aan goddelijke schijven versehe ananas, die langs de trein werden gevent. Heel eigenaardig op deze spoorreis: toen de trein tegen lunchtijd aan een station stopte, kwam de conducteur met z'n armen vol kartonnen dozen de coupé binnen, een volledige lunch bevattend voor de reizigers, die in Lemón met onze boot waren aangekomen en met den trein verder moesten. Of alle stoomboot-maatschappijen deze prijszwaardige gewoonte hebben, is ons niet bekend, maar wel weet ik dat we, later vanuit San José weer terugreizend naar Pt. Lemón, uit ons hotel ieder zoo'n lunchdoos meekregen, hetgeen zooveel te aangenaam is, daar onderweg aan de stations niets voor een „twaalfuurtje” te krijgen is.

(Wordt vervolgd.)

SPECIALAAL ADRES VOOR DAMES EN KINDER KONFEKTIE

GERZON

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
FRANSCHÉ MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

BESCHIKBAAR.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar.

Te hevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
V. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Garage NASSAU
SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

Om goede zaken te maken
 is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

ROVER **LEVERANCIER** **OSMOND**
 OOST EN WEST

RIJWIELEN
 BIJ
J. H. C. MERCKEL
 PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
 BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

VERZENDT NAAR
ALL STEEL OOST EN WEST **BATAVIER**

FRANÇOIS BLOM'S
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Drogisterij „DE SALAK”
 Molenstraat 67 hoek Prinsstraat
 Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

residentie Cheribon het grootste gedeelte van den „inzaam” van dit gewas. In de vier jaren tijds, tusschen 1792 en 1796, bracht dit laatste gewest alleen 77.000 picols op. De Comp. betaalde bij de inlevering 4½ rijksd. voor een gewicht van 125 pond, en de inlandsche planter bekwam op z'n hoogst 2 rijksd. voor een gewicht van 180 pond. De Memorie stelde de winst van den resident, die met de Comp. afrekende, op dezen post alleen dan ook op 63764 rijksd.

Hier vloeide de hoofdbron, maar er waren vele kleinere. Op de leverantie van garens, indigo, peper en kardamom, zoomede op het verlenen van passen, werden de voordeelen op 3000 rijksd. begroot. Van den Chineeschen fabrikant van de looden pitjes, die als pasmunt onder den kleinen man in omloop waren, ontving de resident 5000 rijksd. Verder van den pachter der in- en uitgaande rechten 8000 rijksd. *oewang pipa*. Op den inkeer en het debiet van metalen, welke de resident bij de Comp. inkocht en aan de smalle gemeente verkocht, werd zijn profijt gerekend op 6000 rijksd. Op den zoutverkoop 2000, op den rijsthandel 6798 rijksd. Een opiumpachter had altijd fraaie verdiensten; de „verearinge” van 12.000 rijksd., welke hij het Europeesche bestuurshoofd thuis bracht, kon niet boven zijne finantieele draagkracht zijn. *Kandjeng* genoot wijders vrijen in- en uitvoer voor alle goederen en koopmanschappen, waarmede hij kans zag te speculeeren. Van de pasars bekwam hij dagelijks vrij groenten, kippen, visch en andere benoodigdheden, zoowel voor zijn eigen tafel als voor het onderhoud van zijne talrijke slaven. Het was een soort van 's heeren gerechtigheid, toegepast op het keukendepartement. Trouwens, visch ontving hij genoeg van de demangs der stranddessa's; ook hield hij er wel eens eigen fuiken op na onder opzicht van een Portugees, die hem o.a. dien puiken leervisch verschafte waarvan dichters den lof hadden gezongen:

Zie nu de Koningsvisch, de Stompneus, Ielyblank, De Kakap, die in deugd geen Kabeljau wil wyken, Steenbrassem, wit en rood, met goud en zilver pryken — Maar gy, o Leervisch, die den middagdich kunt sieren, Wanneer ge in 't vischbanket, dat dertle Oraten *) streeft, Een schoone waterzoo van 't magtig Y verbeeld, Gy kunt by my alleen den prys der visschen trekken. Enz.

Toch was er nog een ander zeebanket, dat den leervisch evenaarde of overtrof. In zekeren tijd des jaars vertoonde zich in de bocht van Cheribon bij duizenden de *ikan peroet*, door de visschers van Moendoe gevangen vooral om den buik, die gezouten en gedroogd werd. Zij moesten echter een deel van hunne vangst afstaan aan den resident, die van deze delicatessen weder geschenken zond — immers, kleine geschenken onderhouden de vriendschap — aan den gouverneur-generaal en de leden der Hooge Regeering. Want van leervisch was men te Batavia ook voorzien; de buikvisch echter deed zich evenals de kievitseiëren in Holland, slechts in een bepaalden tijd des jaars op, en werd alleen in de bocht van Cheribon, zoomede op enkele punten aan Java's Zuidkust, gevonden.

De lijst der emolumenten was hiermee nog geenszins compleet. De resident liet in de djatibosschen van zijn gewest zooveel hout kappen als hij maar aan Arabieren en Chineezers slijten kon; zijn winst op dit artikel werd in de Memorie uitgetrokken met 6000 rijksd. Die op de suiker met 8000 rijksd., zoowel voor de suikermolens, welke hij alleen administreerde, als voor andere, welke hij in maatschap met den pakhuismeester bezat. Voor zijn aandeel in condemnatiën, boeten, aanstellingen, enz. ontving hij ongeveer 4000 rijksd. Aan geschenken van regenten en opzieners in de gouvernementlanden 1500 rijksd., wel is waar niet in geld, maar toch in den prijswaardigen vorm van slaven, paarden en „hartebeesten.” De giften van Chineesche officieren bij hunne aanstelling bedroegen slechts 1250 rijksd., en de tol- en pasargelden 238 rijksd.; alevel

*) Orates, een vischwellusteling der Romeinsche oudheid.

Haagsche Steenkolen-Maatschij
 voorheen J. KEMPS
 Hofleverancier
 Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

C. P. A. NICOLAI
 DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze Nieuwste Modellen

't was allicht voldoende *pour arrondir les chiffres*. Hierbij kwamen nog andere kleine buitenvoordeelen; de geheele optelling leverde een totaal van 119814 rijksd. aan jaarlijksche inkomsten.

Dit cijfer was het kleinste van de beide bestaande begrotingen. In een daarvan waren nog posten uitgetrokken, die in de andere niet voorkwamen. Aldus een *item* van 8000 rijksd. voor „boetens, breuken en toevallige baten” (zulk toeval speelde in Cheribon een belangrijke rol). Een andere post betrof de recognitiegelden van regenten en inlandsche hoofden, een tweede het avans op den arekhandel, een derde de pacht der topbanen te Indramajoe, de arak-pacht, den invoer van kapas en pinang, enz. Wie kon weten welke bronnen er nog meer in 't verborgen vloeiden! Zelfs een aartschijferaar als mr. Nederburgh peilde in deze diepten geen grond.

Het was het streven der residenten om zooveel mogelijk alle persoonlijke uitgaven te vermijden, en zoo ruim mogelijk de inkomsten van het ambt te exploiteeren. Zoo gelukte het om eigen onkosten en die van eene omslachtige Indische huishouding te beperken tot ongeveer 20.000 rijksd. 's jaars. Helgeen niet veel was in een tijd, waarin Dirk van Hogendorp als resident van Japara vijfmaal zooveel betaalde voor zijn drom slaven en slavinnen, waaronder een orkest van zestien „speeljongens”, voor zijn welgevulden wijnkelder, zijn voorraad van vijftig dozijn tafelzilver, zijne stallen met paarden, waaronder een achtspan, dat in met zilver gemonteerde tuigen over den weg draafde.

En onderaan de lijst der inkomsten kwam nog... het wettige traktement uit 's lands kas. 't Was niet veel, 't was haast eene *quantité négligeable*, doch wat beteekende dit? Ook de gouverneur van Java's Noord-Oostkust, in den regel een raad van Indië, genoot slechts f 200 's maands salaris, en niettemin werd zijn jaarlijksch inkomen op verscheidene tonnen gouds geschat. (Wordt vervolgd.)

„Persinggahan”
 Tehuis voor Nederl.-Indische Bedienden, gevestigd te 's-Gravenhage, van Boezelaarlaan 2.

Verslag over 1922.

Raad van Beheer:
 R. ZUIJDERHOFF, Voorzitter.
 H. V. Baron BENTINCK, Onder-Voorzitter.
 G. HENNUS, Penningmeester.
 Mevrouw D. RAEDT VAN OLDENBARNEY-ALT.
 Dr. G. A. RADEMAKER.

Regeringscommissaris:
 G. J. OUDEMANS.
 Directeur:
 F. DE MUNNIK.

Het vorige jaar nog prijkte bovenaan in deze lijst de naam van Mevrouw M. ten Bosch-Bosch als Eere-Voorzitster. Op 31 December is zij door den dood aan den Raad van Beheer ontvallen. Tot op het laatst van haar leven had Persinggahan hare volle belangstelling, en om haar rijke ervaring, opgedaan in de vele jaren, waarin nagenoeg zij alleen zich het lot van de Inlandsche bedienden had aangehouden, werden hare adviezen in den Raad van Beheer zeer op prijs gesteld. Vóórdat Persinggahan geopend werd, was de woning van Mevrouw ten Bosch voor menige baboe het toevluchtsoord, waar zij liefderijk werd opgenomen en voortgeholpen. Onder de velen, die de lijkbaar op de begraafplaats volgden, behoorde ook een 12-tal Inlandsche bedienden uit Persinggahan. Aan de groeve herdacht de President, de heer Zuiderhoff, de liefde van Mevrouw ten Bosch voor de Inlanders, in 't bijzonder voor hier te lande gekomen Inlandsche bedienden. De Raad van Beheer zal haar blijven gedenken als iemand, die met daden heeft getoond, dat zij

P. HOFLAND - DEN HAAG
 Woning-Inrichter
 Behanger - Stoffeerder
 SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

den Inlandschen bedienden altijd een warm hart heeft toegedragen.

Financiën.
Hoewel dit jaar voor vernieuwing, onderhoud en aanvulling een belangrijk bedrag noodig bleek, konden toch alle uitgaven uit de gewone inkomsten (subsidie, vergoeding voor logies en een weinig gekweekte rente) worden bestreden.

Huisvesting.
In 1922 vonden 123 bedienden voor langer of korter tijd in het Tehuis een onderkomen. Het aantal vrouwen bedroeg 102 (126 in 't vorige jaar) en dat der mannen 21 (vorig jaar 23). Ofschoon er dus in 1922 minder gasten waren dan in het vorige jaar, zoo was toch het aantal logeerdagen 317 meer, n.l. 2073 tegen 2656 in 1921.

Over het algemeen was de gezondheidstoestand in het Tehuis uitmuntend. Voor 3 bedienden moest opnemng worden verzocht in het Stedelijk Ziekenhuis, waaruit zij gelukkig allen na korten tijd hersteld konden worden ontslagen.

Gezellig samenzijn.
Van de aan Inlanders geboden gelegenheid om elkander in Persinggahan te ontmoeten, werd dit jaar weder ruim gebruik gemaakt; gemiddeld waren er elken avond een dertigtal bijeen. Verreweg de meesten uit Den Haag, doch ook uit andere plaatsen, komen baboe's en jongens over om hun vrije dagen hier door te brengen.

Het Javaansch Nieuwjaar werd, evenals de vorige jaren, feestelijk gevierd. Op dit feest, dat twee dagen duurde, zijn meer dan honderd gasten geweest. Ook van Rotterdam, Haarlem en Leiden kwamen baboe's hierheen.

Tweemaal heeft een Haagsche Mandoline Club in de Recreatiezaal een muziekavond gegeven, en Mevrouw M. M. Raket, oud-onderwijzeres in Indië, heeft de menschen een avond aangenaam bezig gehouden met een voordracht in de Maleische taal van eenige oud-Indische verhalen. De opkomst op deze avonden was bijzonder groot en een bewijs, dat de belangelooze vriendelijkheid van deze dames en heeren zeer gewaardeerd werd.

Arbeidsbeurs.
Het getal aanvragen om een bediende voor de reis naar Indië of om hier te lande in betrekking te komen, bedroeg 427 tegen 440 in het vorige jaar. Het aantal aanbiedingen was 61 meer dan in 1921 en wel 332 tegen 271. In 1922 kwamen minder baboe's naar Holland en werden er ook minder naar Indië meegenomen dan in de vorige jaren.

Hulp en raad.
Van verschillende zijden werd weder de tussenkomst ingeroepen om geschillen tusschen families en bedienden tot oplossing te brengen. Veelal met gunstig gevolg. Drie baboe's, die wegens hardhandige behandeling, de familie, bij wie zij dienden, waren ontvlucht, werden door de Politie zwerfend gevonden (een ervan in Duitschland) en in het Tehuis gebracht. Na in het Tehuis op dreef te zijn gekomen, werden zij bij een familie geplaatst, waar zij het beter hadden.

Voor twee bedienden, die ongeschikt waren om verder in dienst te gaan, werd met succes de hulp van het Ministerie van Koloniën ingeroepen, om hen weder op kosten van de Regeering naar hun vaderland te doen terugkeeren. Een baboe, die zich wederrechtelijk iets had toegeëigend, zou zeker op een minder aangename plaats zijn terecht gekomen, als de deur van Persinggahan niet voor haar geopend was. Wat zij gedaan had, was verkeerd, maar het was haar oorzaak in het feit, dat zij nooit loon had ontvangen, hoewel zij meer dan twee jaar in Europa had gediend bij de familie die haar uit Indië had meegebracht. Na eenigen tijd is dit meisje aan een betrekking geholpen, waar zij goed voldoet. Er zouden nog meer van dergelijke gevallen kunnen worden opgesomd; met de hierboven genoemde wij constateeren, dat Persinggahan over de ver-

schillende takken van zijn werkzaamheid voor de Inlandsche bedienden weder nuttig werk heeft verricht en getracht aan het doel, waarvoor het is opgericht, zoo goed mogelijk te beantwoorden.

De Raad van Beheer:

w. g. R. ZUIJDERHOFF,

Voorzitter.

w. g. F. DE MUNNIK,

Secretaris.

Exploitiatierekening van „Persinggahan” over 1922.

Debet.

Bedrijfskosten	f 6309.12
Tractementen	„ 3460.30½
Aanvulling en onderhoud	„ 934.69
Onkosten	„ 2.85
Saldo 31 December	„ 124.17
	<hr/>
	f 10831.13½

Credit.

Saldo 1921	f 103.74½
Subsidie	„ 8200.—
Vergoeding voor logies	„ 2474.—
Interest	„ 53.39
	<hr/>
	f 10831.13½

Balans.

Debet

Aan	
Ned. Handel Mij.	f 2032.61
Cassa	„ 1323.04
Meubilair	p.m.
	<hr/>
	f 3355.65

Credit.

Per	
Diverse Crediteuren	f 3231.48
Exploitatie Rek. Saldo	„ 124.17
	<hr/>
	f 3355.65

Ingezonden.

Aan

de Red.-Comm. van „Het Koloniaal Weekblad”.

Namens de Commissie voor het afnemen h. t. l. van het z.g. klein-notarisexamen heb ik de eer U te verzoeken, de in nevensgaand exemplaar van de Nederl. Staatscourant voorkomende mededeeling betreffende bovenbedoeld examen wel in „Het Koloniaal Weekblad” te willen doen opnemen.

De Secretaris van voornoemde Commissie,

Op last:

J. MOLENAAR,

Kamer No. 7, Dept. v. Kol.

Klein-Notarisexamen.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913 no. 130 (Staatsblad no. 54) ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artt. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand Juni 1923, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van f 30 verschuldigd zal zijn.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 20 Mei a.s., met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. P. L. A. Collard, Heerenstraat 25, Zeist), onder overlegging van een bewijs van storting of overschrijving tot genoemd bedrag bij den postchèque- en girodienst ten behoeve van de schatkistpostrekening voor de koloniën, no. 8583.

Namens de Commissie,

De Voorzitter,

's-Gravenhage, 3 Mei 1923.

Mr. J. J. HAGEN.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimprij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te compleeteeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË

OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden S

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

MEUBELLEN

INKOOP

VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage

Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

Lunchroom — Thee-Concert

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG bij het Stadhuis

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER
 Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen
DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN
 Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
 Spreekuur 11—12 u. 's- Avonds 9—10 u.

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
 (MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
 Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
 J. G. DOORMAN, In de Preanger.
 Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
 T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
 Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
 T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
 J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamet.
 G. KALFF, Blitar.
 JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloungs.
 Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
 Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
 Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur. De Katoen-cultuur. De Gambir-cultuur.
 Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
 Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek Gouverneur-Generaal op Lombok.
 Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
 K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk. Badplaatsen op Java.
 J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
 DIRECTIE MAANDBLAD
 „NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

Magazijn van
Heerenhoeden en Pelterijen
EDUARD PELGER
 Prinsestraat 35 - Den Haag
 Telefoon 3902

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCHÉ KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTTAFEL
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming. Lift.

Geachte Redactie,
 Hieronder zend ik U een kort bericht toe, met beleefd verzoek dit in Uw blad te willen opnemen.
 Hoogachtend,
 C. SPAAN, Secretaris.

Dag voor Landbouwwetenschap.
 Het Nederlandsch Genootschap voor Landbouwwetenschap zal op 22 en 23 Juni te Wageningen een Buitengewone Algemeene Vergadering voor hare leden en alle belangstellenden nitschrijven, waarop verschillende landbouwwetenschappelijke onderwerpen zullen worden ingeleid en besproken. Thans kan reeds medegedeeld worden, dat voordrachten zullen worden gehouden door de heeren J. Hudig, Directeur 2de Afdeling van het Rijkslandbouwproefstation te Groningen; Dr. B. Sjollema, Professor aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; Dr. E. Mohr, van het Koloniaal Instituut te Amsterdam; K. Dilling, uit Zutphen; J. Smid, oud-Referendaris van het Departement van Landbouw, N. en H., Voorburg; Professor J. Aberson van de Landbouwhoogeschool te Wageningen; Dr. H. Kroon, Professor aan de Veterinaire Hoogeschool te Utrecht, en anderen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Een Middenpartij?
 Aneta bericht, dat van verschillende zijden pogingen in het werk gesteld werden om te geraken tot hergroepering der Indische politieke partijen. Daarbij zal het streven gericht zijn op de vorming van een middengroep, welke front zal maken zoowel tegen de zuivere reactie als tegen de extremisten.
 Deze hergroepering zal niet gebaseerd zijn op eenigerlei Nederlandsche of Ned.-Indische partijgroepering, doch associatie als grondslag hebben met een urgentie-program voor ongeveer tien jaren. Van vele zijden is hiermede sympathie betuigd, ook van intellectueel-Inlandsche zijde.
 De Loc. van 24 Maart zegt hiervan o.m.:
 Een bericht, dat aandoet als een teeken des tijds. De extreme elementen van rechts en van links verspillen te zeer de kracht, die bate voor de gemeenschap zou kunnen zijn, aan een driftige onderlinge bestrijding, welke tot niet anders dan een verergering der tegenstellingen leidt en aan beide polen elementen toevoert die er niet behooren. Tegen-de-reactie en tegen-de-revolutie luiden de negatieve leuzen, of ook wel, in den positieven vorm omgezet, voor-de-orde en voor-de-vrijheid. Beide even leeg. Zoozeer beheerschen deze leuzen echter het politieke leven, dat in wijden kring de indruk is gevestigd als zou er niet anders dan een keuze tusschen die beide zijn te doen en als ware wie koos, nu ook verder met zijn plicht jegens de gemeenschap klaar. Holle klanken overstemmen elk beter geluid en zoo ook heeft de Indische politiek der laatste tijden, voor zoover ze zich accortisch voordoet, veel van een cacophonie, waarin twee eendelooze herhaalde dreunende deunen beurtelings domineeren of ook wel schril tegen elkaar in klinken. Geen enkele harmonie, geen enkel oplossend accoord.
 Toch viel er wel wat beters te doen dan in ongebondenheid de politieke overzij te beschreeuwen. In een tijd, waarin alle goede oude idealen om beurten van hoogerhand een knauw krijgen, vergezeld van den snauw, dat het daar nu voorloopig maar mee uit moet zijn, zou men wel zoiets wenschen als een partij van het gezond verstand, die, zonder zich nu juist de godewelgevallige politieke reddingsbrigade te achten, zich tot taak stelt te onderzoeken wat er op het desolote niemandsland tusschen de oude loopgraven in, aan praktisch werk valt te verrichten.
 Het is niet voor het eerst, dat in Indië de roep naar een middenpartij weerklinkt. Het was in het woelige politieke jaar 1919, dat in de najaarszitting van den Volksraad een duidelijk kenbare poging in

RESTAURANT „KUMMER”
 Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339
 BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.
 ZALEN DISPONIBEL voor extra Dinners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.
APARTE ZAAL VOOR DAMES

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

die richting werd gedaan, welke toen de openlijke aanmoediging der Regeering genoot. In het afdelingsverslag over de aanvullingsbegrooing ontloopte men, na de stereotiepe klacht „dat het gezag geen gelijke houding aanneemt tegenover de stroomingen van rechts en links” — deze wending:
 Door andere leden werd de opvatting bestreden als zouden op politiek gebied slechts twee stroomingen, rechts en links, zijn te constateren. Minstens zijn er drie, want er is stellig toch een tusschenstrooming, die het recht van een volksbeweging erkent, doch opkomt tegen excessen. Deze richting is, blijkens de rede op 1 Sept. j.l. door den Landvoogd bij het openbaar gehoor gehouden, die der Regeering en stellig ook die van den Volksraad. Men betreurde het echter, dat deze derde strooming zoo zelden haar meening in de dagbladen uit. Daardoor wordt de schijn gewekt, dat de reactionaire pers veel meer aanhang heeft dan zij in werkelijkheid bezit, aan welke omstandigheid mede in schijnt te moeten worden toegeschreven dat de Inlander zijn houding en gevoelens ten opzichte van den Europeaan wijzigt en zich hoe langer hoe meer van dezen vervreemt.
 Prompt volgde hierop de weerslag in de memorie van antwoord der Regeering:
 Voor het tot vruchtbaar leven brengen van de vertegenwoordigende lichamen, welke de Regeering wil scheppen, rekent zij in de eerste plaats op de middenpartijen, waarop in het afdelingsverslag werd gedoeld. Zij verwacht, dat deze partijen in kracht en aanhang zullen winnen naarmate andere in extremistische richting blijken af te dwalen en de verschillen zich tot het uiterste verscherpen. Op den duur toch zullen daardoor velen tot inkeer komen, het gezond verstand zal doen inzien dat noch het algemeen belang, noch dat van een bepaalde groep of klasse gediend is door het waken van rassenhaat of rassenwaan.
 De tegenstelling, hier bedoeld, ze werd raak gekenschetst in deze enkele woorden:
 In uiterste kringen op Java eenzijdig onmatige eischen, anderzijds dikwerf een stugge onaandoenlijkheid voor de noodzakelijkheid dat verbetering komt.....
 Zijn niet de politieke uitersten hiermede ook thans, drie-en-een-half jaar later, onder een anderen Landvoogd en met een anderen Volksraad, nog naar het leven geteekend?
 De Loc. (van 22 Nov. 1919) heeft destijds het beroep der Regeering op de middenpartijen overgenomen. Tot een bepaalde hergroepering is het destijds niet gekomen, maar zonder twijfel heeft het uitspreken reeds van de wenschelijkheid zijn werking gedaan en menig meeloper met rechts of links althans tot hergroepering van eigen beginselen en politieke zelfherziening gebracht.
 Het blad besluit: Wellicht schrappert nog dan in 1919 staan de politieke rechtsche en linksche groepen thans tegenover elkaar. Doch ook nu zijn er teekenen eener mogelijkheid van hergroepering en de onzekerheid van den uitslag behoeft de poging niet te beletten. Zoo goed als wij het denkbaar achten dat bijvoorbeeld een deel van een in wezen evolutionnaire partij als Boedi Oetomo zich gaarne los zou maken van de extremistische elementen, waarmede men thans opmarcheert, indien men maar wist de deelgenooten te zullen vinden voor de vorming van een middenpartij met een gematigd vooruitstrevend program, zoo komt het ons aanmerkelijk voor, dat een deel van den Pol. Econ. Bond geen bevrediging kan vinden in een voortgaan aan de zijde van behoudsmannen, bij wie wel de rust, maar, gelijk de heer Bergmeijer het dezer dagen te Bandoeng zeide, „de rust van het kerkhof” heerscht. En zouden niet de Vrijzinnige Bond en de Christelijk-Ethische Partij een sterke kern voor zulk een middengroep kunnen leveren?
 Bij bezuiniging en versobering alleen, noch bij louter verkettering van politieke tegenvoetters, zal politiek Indië op den duur kunnen leven. Men moet straks ook weder op maatschappelijk terrein aan productieven arbeid gaan.
 Daartoe kan geen Radicale Concentratie de wijzer zijn. Maar een oude pruikencombinatie evenmin. Hier is dan werk voor een middengroep, die niet terwille van principes de wereld laat vergaan

Hotel „de Leeuwerik”
 KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
 TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
 CENTRALE VERWARMING.

¹⁾ „De heer P. Bergmeijer over partijgroepering”. Loc. dd. 22 Maart, blz. 5 (Red. K. W.)

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
 Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Haagsche Coöperatieve Keuken
 Restaurants
 Kepplerstraat 274 Tel. M. 2313
 Anna v. Buurenstraat 204 - Tel. B. 226
 Middagschotel 12-2 uur à f 0.65
 Diner 5-7 uur à f 1.10
 Diverse Schotels à la carte.
 Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
 MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

en de bescheiden eerbucht heeft naast het herstel ook den nieuwbouw weder aan te vatten.

Een interview over Bali en Lombok.
 Aan een persgesprek, dat een vertegenwoordiger van Aneta mocht voeren met oud-resident Damsté, tot voor kort resident van het gewest Bali en Lombok, ontleenen wij, aan de hand van de Loc. van 22 Maart, o.m.:

De inwendige politieke toestand van het gewest is uitstekend. Armoede is er onbekend; het gansche land is even mooi als welvarend.

Het is geenszins juist, dat de bevolking minder zuiver de bekende kunstnijverheid bewaart; de bevolking is de inheemsche kunstnijverheid nog volstrekt niet verleerd, doch door de steeds talrijker wordende toeristen ontstaat er een bijzonder groote vraag en dikwijls naar bijzondere, niet-inheemsche voorwerpen, waardoor tegenwoordig ook gewerkt wordt voor den export, welke voorwerpen inderdaad niet altijd even mooi zijn.

De voor inheemsch gebruik bestemde voorwerpen zijn echter nog steeds uiterst zorgvuldig bewerkt en ook op het gebied der bouwkunst wordt veel goeds gewrocht. Vooral bij den bouw der tempels, die zoozeer te lijden gehad hebben van de jongste zware aardbeving, staat men verbaasd bij het zien van zooveel moois, dat aldaar dagelijks wordt tot stand gebracht.

Aan den tempelherbouw wordt geregeld voortgezet. In Zuid-Bali doet men dat op de juiste wijze, zonder gebruikmaking van gegalvaniseerd ijzer; in Noord-Bali echter is wel het een en ander van Westersche smetten waarneembaar.

Na uitvoerig de reden hiervan verklaard te hebben, vervolgde de heer Damsté: Intusschen blijft het natuurlijk te bejammeren, dat de Westersche invloeden zich bij den tempelherbouw doen bemerkten; doch dit acht ik onvermijdbaar, evenals het feit, dat de kleeding reeds van haar oorspronkelijk karakter heeft ingeboet, terwijl ook het religieus gevoel van den Baliër een knauw krijgt door ons onderwijs.

Sedert op een onzalig oogenblik in 1914 het gewest voor den Europeeschen landbouw werd opengesteld, hebben wij op Bali, noch op Lombok één enkele gezonde landbouwonderneming gekregen. De gevolgen van deze openstelling waren o.a. speculatie en boschvernieling. Een landbouwonderneming te drijven met de eigen bevolking zou ook niet gaan, om de eenvoudige reden, dat de Balische bevolking geen koelieklasse kent.

Worden op Bali voornamelijk West-Boeleleng en Djembrana door die erfpachtsperceelen aangelegd, op Lombok heeft men ook zulke perceelen uitgegeven, doch ook daar zijn geen ondernemingen uit gegroeid.

Nieuwe aanvragen om erfpachtsperceelen zijn teruggezonden, omdat ter plaatse bleek, dat de bevolking zich reeds op die hooger gelegen terreinen had gevestigd, en er lager geen gronden meer voor haar beschikbaar waren. Een gevolg van den bevolkingsaanwas; ook daar.

De grond is op Bali zeer zeker geschikt voor de suikerrietcultuur, maar de overige omstandigheden niet. Daarvoor heeft men de sawahs der bevolking noodig en dit is nu op Bali een onmogelijkheid.immers de sawahcultuur is de basis der Balische maatschappij.

Daarbij komt dan alweer, dat op Bali een koeliebestand mankeert en de ondernemingen dus gedwongen zouden wezen koelies te importeeren, waardoor bederf der Balische maatschappij te verwachten zijn zou, als gevolg van import van minder-gewenschte elementen.

Het batig saldo, dat het gewest oplevert, is thans reeds f 1.5 miljoen, welk cijfer in de komende jaren nog belangrijk hooger zal worden. De inkomsten toch blijven gestadig rijzen, terwijl de uitgaven sterk zijn besnoeid, door het stopzetten van tal van werken van den Waterstaat en de B.O.W. h.v. Doch ook afgescheiden van deze bezuinigings-

maatregelen, zullen de inkomsten en daarmee de batige saldi belangrijk stijgen (meer dan een half miljoen zeker) bij de doorvoering der nieuwe landrenteregeling, welke reeds eenigen tijd gereed ligt.

Juist is de meening, dat eenige maatregelen, ten doel hebbende om de zaken op Bali onbedorven te laten, niet alleen gewenscht, doch ook ten zeerste gerechtvaardigd zijn door den momenteelen toestand. De organisatie van de Balische maatschappij is veel subtieler dan in vele andere streken van den Archipel; en er bestaat groote verscheidenheid van adat-instellingen.

Er bestaat niet zoozeer gevaar, dat men daar van Regeeringszijde overheen zou loopen, doch allicht wel van andere, niet met de toestanden op de hoogte zijnde, zijden en dit zou stellig geschieden tot schade van 's Lands schatkist. Bali is een land, dat om deze en andere redenen een bijzondere behandeling verdient en 't is te hopen dat het deze bijzondere behandeling zal krijgen.

Vervolgens sprak de heer Damsté over Bali's belangen, het onderwijs, het gevangenwezen, het lijkkelgeloof, de krankzinnigenverpleging, de rechtspraak, de ziekten en de Overzeesche verbindingen.

Omtrent het tourisme deelde Z.H.E.G. mede, dat sinds een paar maanden men de tour van Noord naar Zuid ook kan maken via Kintamani, in de nabijheid van den Batoer, zoodat men thans per auto het gansche eiland rond kan toeren. Dat is stellig voor het tourisme een groote verbetering.

De Zeevaartkundige Cursus.

Het N. v. d. D. v. N.-I. bericht, dat in Juli a.s. de cursus voor Indische zeevaartkundigen ter koopvaardij is afgelopen. In overweging is om dezen cursus af te schaffen wegens bezuiniging. De jongelui hebben flink aangepakt en zullen allen, zonder uitzondering, in hun a.s. examen slagen. Allen kunnen op directe plaatsing als 3den stuurman bij de K. P. Mij. rekenen.

Het Soer. Hbl. acht het daarom bepaald jammer, indien de cursus werd stopgezet. Na eerst met veel moeite de Indische jongens uit hun dommel te hebben wakker geschud en bij hen belangstelling te hebben gewekt voor de zeevaart, zou men nu alles weer ongedaan gaan maken?

Dat er in den laatsten tijd veel animo bestaat voor den zeevaartkundigen cursus, blijkt wel uit de overtalrijke aanvragen; reeds zijn er voor de bestaande 14 plaatsen over de 200 aanvragen uit den ganschen Archipel binnengekomen.

Zou dit laatste voor de Regeering geen aansporing kunnen zijn, om den cursus niet alleen in stand te houden, maar hem ook belangrijk uit te breiden? vraagt het blad ten slotte. Bezuinigen is goed, maar het mag nooit een zuinigheid worden, die de wijsheid bedriegt.

Voor Verlofgangers en Repatrieerenden.

De directie der Stoomvaart-Mij. „Nederland” is op de goede gedachte gekomen een boekje uit te geven, dat allerlei inlichtingen bevat voor passagiers, die te Genua debarkeeren. Zoo houdt het o.m. mededeelingen in over de visa der paspoorten, de restitutie, het wisselen van geld, hotels, e.d. Verder is er de spoorwegverbinding via de Duitse Rijn-route in opgenomen, terwijl in verband met de Roerbezetting, ook de verbindingen via Bazel-Straatsburg-Luxemburg-Brussel zijn opgenomen. Een nuttig boekje dus, volgens de Loc., dat op aanvraag gratis door de agenten der „Nederland” wordt toegezonden.

Op de geringe belangstelling, die nog kort geleden bestond, werd gewezen door de Sum. Post (zie Kol. Wkbl. dd. 19 April), welk blad hare gegevens putte uit het officiele Jaarverslag. (Red. K. W.).

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over het vereenigingsleven in Ned.-Indië. III (Slot).

De heer Abdoel Hamid, van Poeloe Braijan, merkte in de vergadering op, dat door het ver-

„SALLANDIA”
 (GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)
LINOLEUMWAS - WRIJFWAS
 DE BESTE
 CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

Vert. Fred. Hendriklaan 73, Tel. S. 316

AGENTEN GEVRAAGD

Restaurant Mondain

Premier Ordre

Zijt Gij Abonné
 van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
 OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie
Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon H. 1987*

BESCHIKBAAR.

MILENA SIGAREN
 SERIEMERK
 FABRIKANTEN:
C. DE JONG & ZONEN, APeldoORN
 HOOFDSTRAAT 8 TELEFOON 84

Parkhotel
 van Stoikpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch
 Licht, Baden, Rustige ligging.
 LIFT,
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 19,445,211.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan
tot ons. Wij zijn daarvoor
speciaal ingericht en kunnen
derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht
verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan ge-
reed voor uw **grote op-
lagen**, onze prima-snelpersen
voor die tijdschriften, waarbij
het vooral op **kunstdruk**
aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKEWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen
en aandelen, verhandelt valuta op termijn,
belast zich met uitvoering van orders op de
Amsterdamsche Beurs. S

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE -- Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
17 Postcheque- en Gironummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

leenen van huisvesting en het tegemoet komen in
het levensbestaan van de emigranten, de emigra-
tie wel zou worden vergemakkelijkt, doch dat het
einde er van toch zoude zijn groote moeilijkheden
voor de vereniging.

Die vergemakkelijkte emigratie leidt tevens tot
het ongewenschte feit, dat de Menangkabausche
meisjes ongehuwd blijven, want, eenmaal ter Oost-
kust van Sumatra aangekomen, wordt door de emi-
granten al spoedig eigen land vergeten en neigen
de meesten er toe in het huwelijk te treden met
Javaansche vrouwen, die zij daar aantreffen.

De spreker deed verder het voorstel, dat de ver-
eeniging zekeren drang op de emigranten zou uit-
oefenen en er voor zou waken, dat alleen de door
een geneeskundig certificaat verklaarde gezonde
personen met Menangkabausche meisjes zouden
huwen.

De emigranten, die niet in eigen levensonder-
houd konden voorzien, moest men naar het land
van Menangkabau terugzenden.

Voorts beval hij den maatregel aan, om de gel-
den van het studiefonds in de eerste plaats te be-
steden voor de economisch zwakste kinderen en
bij het steunen van den handel de Menangkabauers
het eerst in aanmerking te laten komen.

De heer Mangaradja Ihoetan, hoofdredacteur
van de „Pewarta Deli”, verklaarde sympathie te
hebben voor het doel der „Menangkabau Sayo
Vereniging” en hoopte, dat er steeds eensgezind-
heid zou heerschen tusschen de Menangkabauers
en de andere Indische volksgroepen en zeker niet
het minst tusschen hen en de Mandhelingers, waar-
aan zoo velen zijn verwant.

Het doel, zoowel van de gehouden lezing, als van
de nieuwe vereniging was den goeden naam der
Menangkabauers te vestigen, de landsinstellingen
te handhaven en de liefde voor eigen land aan te
kweken.

De Nederlandsch-Indische Chineezzen doen het-
zelfde; zelfs zonder dat zij China hebben gezien,
dragen zij geldelijk bij, om zodoende te trachten
de moeilijkheden, waarin het Moederland verkeert,
te bezweren.

De nieuwe vereniging zal er zeker voor waken,
dat, ingeval van huwelijksontbinding, de vrouwen
naar Menangkabau worden teruggebracht en dat
men, ook in dat opzicht, den Menangkabauschen
naam hoog zal houden.

Wanneer de vereniging kracht kan ontplooiën,
zal zij zeker niet in gebreke blijven om een nieuws-
blad uit te geven van uit een eigen kantoor, in dat
orgaan openbaarheid te geven aan hetgeen de naar
Atjeh en Sumatra's Oostkust geëmigreerde Men-
angkabauers hopen en wenschen, en wel op de-
zelfde wijze als de „Pantjaran Berita” dat doet
voor de Bataks en de „Pewarta Deli” voor de
Mandhelingers.

Dure Deurwaarders.

In de „Perniagaan” van 30 Januari 1923 is op-
genomen het in de „Sumatra-Bode” voorkomende
artikel, waarin gevraagd wordt of er geen kans
zou bestaan het van kracht zijnde dure deurwaar-
derstarief in meer voor de bevolking milden zin te
wijzigen.

Aan de redactie van laatstgenoemd blad toch was
een deurwaardersrekening getoond, waaruit bleek
dat eene som van f 4.20 in rekening was gebracht
voor vervoerkosten, terwijl in waarheid die auto-
riteit slechts f 0.30 had uitgegeven voor het bezor-
gen van een dagvaardiging.

Het spreekt van zelf, dat een deurwaarder be-
taald moet worden voor den door hem geleverden
arbeid, doch het is niet noodig dat hij, in den vorm
van betaling van transportkosten, een extra toelage
geniet, welke veel te hoog is.

Wegens achterstand in de betaling van belas-
tingen maken zoovele kleine lieden kennis met
den deurwaarder, doch, wanneer eene som van
2 of 3 gulden moet worden betaald, mag de deur-
waarder het twee- of drievoud daarvan en som-

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

tijds meer, niet in rekening brengen voor zijn ver-
voer, waar dit op veel goedkoopere wijze kan ge-
schiedien.

Hij kan de dagvaardiging toch ook wel bezorgen
per tram of per dos-à-dos, welk vervoer slechts
eenige centen kost.

De inkomsten van den deurwaarder zijn op dit
oogenblik, wegens de bestaande malaise aanzien-
lijk en men mag daarom zeker de vraag stellen of
het passend voor een deurwaarder is, om, in de
gegeven omstandigheden, terwijl het volk met het
voldoen der belastingen groote zorgen heeft, daar-
bij nog hooge vervoerkosten in rekening te brengen.

Men vergeete hierbij niet, dat het geen onwil van
het volk is om de belastingaanslagen te voldoen,
doch wel onmacht.

Het is te hopen, zegt de redactie, dat dit onder-
werp de aandacht der Regeeringspersonen zal trek-
ken en dat zij termen zal vinden om het bestaande
dure deurwaarderstarief in Ned.-Indië te wijzigen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het Rassen criterium in Ned.-Indië van Chineesche
zijde bezien.

I.

De persoon, die zich „Be-be” teekent, schrijft in
de „Perniagaan” van 5 Januari 1923 over dit on-
derwerp, dat het algemeen bekend is, dat artikel
109 van het Indische Regeeringsreglement de Ned-
Indische ingezetenen verdeelt in twee hoofdgroep-
pen, n.l. Europeanen en Inlanders.

Met Europeanen zijn gelijkgesteld alle Christe-
nen en Japanners en zij, die niet vallen in de
groepen van de volgende aliena, n.l.:

Met Inlanders zijn gelijkgesteld de Chineezzen,
Arabieren, Mooren en zij, die niet tot de vooraf-
gaande groepen behorende, Mohamedanen of Hei-
denen zijn.

De Inlandsche Christenen blijven onder hunne
eigen Inlandsche hoofden ressorteeren.

Het in Ned.-Indië geboren overheerschte ras
heeft die regeling goedschiks of kwaadschiks te
aanvaarden en daarmede genoeg te nemen.

Professor Mr. Carpentier Alting denkt daarover
evenwel anders en heeft er naar gestreefd het In-
dische rasverschil, dat door artikel 109 van het
Indisch Regeeringsreglement wordt beschermd,
op te heffen.

De onderzoekingen, welke in de jaren 1906 en
1919 over dit onderwerp werden ingesteld, hebben
er toe geleid, dat er thans in Ned.-Indië drie hoofd-
groepen bestaan, n.l. Europeanen, Inlanders en
Vreemde Oosterlingen, onder welke laatste cate-
gorie de Chineezzen en Arabieren zijn gebracht.

Reeds in het jaar 1912 werd er ernstig over ge-
dacht om het rasverschil te doen opheffen, doch
tot eene verandering van stelsel ten dezen aanzien
is het nog niet kunnen komen.

Toch moet men dat stelsel, in overeenstemming
met de meening van Professor Carpentier Alting,
beschouwen als zijn tijd te hebben gehad en der-
halve als afgedaan.

Van vele Europeanen kan men zeggen, dat
hunne beschaving niet zooveel verschilt van die
Inlanders en Chineezzen, die, overeenkomstig hunne
levenswijze en hunne gedachtensfeer, er naar
streven dezelfde politieke en andere rechten te ver-
overen, zooals de volbloed Europeaan reeds bezit.

Verder merkt de schrijver op, dat Javanen, Ma-
leiers en Menadoneezen, die thans tot diezelfde
groep behooren en ieder hunne verschillende
levensopvattingen en verlangens hebben, zich on-
gaarne onderling vermengen.

De bestaande toestand doet de herinnering leven
aan den grooten afstand, welke vroeger ten allen
tijde tusschen overheerschers en overheerschten
heeft bestaan, terwijl het tegenwoordige Regeer-
ings-Reglement nog steeds op denzelfden voet
zijne uitwerking doet gevoelen.

ABONNÉ SIGAREN VADEMEGUM

HAVANA-SERIEMERK

N.V. SIGARENFABRIEK

KESSELS & VAN HUSSEN - EINDHOVEN

VAN DEN BICHELAER & CO

TABAK-, SNUIF- en
SIGARENFABRIKANTEN

EINDHOVEN

VERLOFGANGERS
 JE ADRES voor Gereedschappen,
 Koperwerk, Gordijn-garnituren,
 Geldkisten, enz. enz. is bij
A. NIEUWENHUIZEN
 Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

Men kan dat in de praktijk waarnemen, wanneer men het verschil ziet tusschen de wijze waarop de belangen van het Europeesch en het Inlandsch onderwijs worden behartigd, behalve echter voor de scholen van de kinderen van Inlandsche hoofden en voorts in de gemakkelijke wijze, waarop aan den niet-Europeaan zijne persoonlijke vrijheid kan worden ontnomen.

Het kiesrecht is nog verre van volmaakt, de belastingen drukken zwaar en voor de Inlanders is de heeren dienstplicht evenmin als de cultuurplicht geheel opgeheven.

De vreemde Oosterlingen moeten, volgens de oude voorschriften, nog in afzonderlijke wijken wonen, staan eveneens onder hoogen belastingdruk, en, zoowel voor hen als voor de Inlanders, is de Europeesche bestuursfunctie nog niet bereikbaar.

Toen de koloniale politiek in nieuwe banen werd geleid, heeft men aan die richting den naam gegeven van „Ethische koers.”

Doch aan dezen koers kleven vele fouten en gebreken en het is om die reden hoogst noodzakelijk, dat de ethiek vervangen wordt door het stelsel van rechtvaardigheid, hierin bestaande, dat behoorlijke rechten aan de Indische ingezetenen worden geschonken.

Zoolang het rassencriterium vast zit aan de bestaande wetten, moet men de ethiek beschouwen als eene concessie dan wel als eene gift, die moet dienen om de schade, welke geleden wordt, te vergoeden.

Professor Carpentier Alting hoopt, dat het eenmaal tot intrekking van artikel 109 van het Regeeringsreglement zal komen, doch ook artikel 108 van dat Reglement dient te vervallen.

Alle ingezetenen van Nederlandsch-Indië moeten recht hebben op bescherming van persoon en goed, terwijl de toepassing van dat recht voor allen in werkelijkheid gelijk moet zijn, ook zoowel ten aanzien van het privaatrecht als van het agrarisch recht.

De schrijver wil niet onderzoeken, of al de ingezetenen van Ned.-Indië instemmen met de denkbeelden van professor Carpentier Alting, doch dan dient hij toch met een enkel woord te wijzen op de Philippijnen en Britsch-Indië, alwaar op staatkundig gebied geen rassencriterium meer bestaat.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Mei-aflevering van De Indische Gids opent met een artikel van J. S. van Braam, getiteld Plantagebouw en landbouwbedrijven van middelbare grootte in Nederland. De schr. schetst eerst in ruwe trekken de methoden, waarmee het kleine Nederland in verloop van 300 jaar voortbrengselen van Indië binnen het bereik van de watersche menscheid heeft gebracht. De vermenging van handel met bestuursgezag, daarna van bestuursgezag met land, ging met het cultuurstelsel over in een aankweeking van tropische landbouwproducten in eigen beheer van het gouvernement. Het bankroet daarvan bracht den plantagebouw, die op het erfpachtrecht berust. Dit heilzame politiek-agrarische compromis heeft méér goeds gebracht dan de cultuurwet van Fransen van de Putte had kunnen brengen. Wij mogen dat in deze tijden niet vergeten. Men kan nu wel met afschuw en berouw terugzien op het cultuurstelsel, het is zeer de vraag of de ontginning van gemiddelde natuurschatten naast den materielen vooruitgang van den inheemschen landbouw, ten voordeele van Indië, en van Nederland, en van een toenemenden wereldrijdom wel zoo goed geslaagd zou zijn, zonder deze materiële ontwikkeling.

Het agrarische recht is echter in Indië nog lang niet ontwikkeld. De verkeerde gevolgen, die zijn voortgekomen uit deze ontwikkeling, n.l. een zeer gering organisch ver-

ERNEST CASSUTTO TANDARTS

(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
 Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
 Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriklaan)
 Spreekuren: alle werkdagen 9-11 en 1-3
LAGE VASTE tarieven

band tusschen den inheemschen landbouw en den plantagebouw, voorts de te groote enkelvoudigheid van den plantagebouw, waardoor als het ware de grond gedwongen wordt om zich in een fabrieksbedem om te zetten, — geven een zeer speculatief karakter aan dien plantagebouw, — en daarmede aan de geheele Indische maatschappij, die in haren modernen opbouw op de goede uitkomsten van het plantagebedrijf berust. In dit verband maakt de schrijver melding van het Indische cultuureredietwezen, dat veel meer nog een koopmanscrediet is, en van een merkwaardige controverse, die tusschen mr. J. Gerritzen en mr. H. P. Marchant bij de verkiezingen in 1922 opgeld heeft gedaan.

Hij beveelt daarom aan vooreerst over te gaan tot het stichten van landbouwbedrijven van middelbare grootte, waarin over- en éénjarige gewassen gemengd en afwisselend geplant worden. Daarbij mag niet de fout begaan worden, die de z.g.n. „kleine” landbouwbeplanningen tot een dood instituut heeft gemaakt, n.l. dat men moreel, verstandelijk en lichamelijk misdeelden (paupers) voor een taak stelde, die veel te zwaar voor hen was. Deze middelbedrijven zullen de Indische maatschappij kunnen schragen in tijden van prijsdaling van de exportvoortbrengselen, en tevens nieuwe levensposities kunnen scheppen voor die elementen, welke thans door de onderwijsverbetering in zooveel grooter getal worden afgeleverd aan de Indische maatschappij, dan voorheen.

J. J. Paerels beschrijft eenige der meest belangrijke papiervezels uit de tropen. De papierinvoer in Ned.-Indië vertoont (met uitzondering van de oorlogsjaren) ongeveer een jaarlijksche stijging van pl.m. f100.000 bij een totaal van omstreeks drie miljoen gulden. Wanneer het slechts mocht gelukken voor een deel in deze behoefte zelf te voorzien, dan zou het oprichten van een papierfabriek reeds voldoende reden van bestaan hebben. Al moge thans het vraagstuk naar de mogelijkheid eener papierfabricage op Java het eerste stadium der proefneming voorbij zijn, er blijven daar nog steeds een aantal vraagstukken van praktischen en wetenschappelijken aard op te lossen. Voorloopig schijnt de bamboe het meestaangewezen gewas te zijn voor de papierbereiding in Ned.-Indië. Waar dit in belangrijke mate in cultuur genomen kan worden, daar schijnt de papierbereiding het meeste kans van slagen te zullen hebben.

Voorts bevat deze aflevering, behalve de gewone maandelijksche rubrieken, een vervolg van het in de April-aflevering begonnen artikel van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan en L. Lekerkerker over een Balineesch geneeskundig handschrift; de Oesada Sari (Ontleend aan de N. R. Ct.).

De Indische Mercur.

Dr. F. C. van Heurn schrijft in No. 18 een artikel over getah pertjah, eene cultuur, die zich tot nu toe slechts in eene zeer stiefmoederlijke belangstelling heeft mogen verhengen. Zelfs het product, de getah pertjah, geniet bij het publiek een zeer geringe bekendheid. Ware het niet, dat golfballen gewoonlijk van dit materiaal gemaakt werden, dan zou men zeker lang moeten zoeken naar iemand, die het ooit gezien had. Niet zelden wordt het verward met rubber, hetgeen niet alleen moet worden toegeschreven aan het feit dat getah pertjah evenals rubber uit het melksap van tropische gewassen gewonnen wordt, maar ook omdat het aanvankelijk en ook thans nog enkele analoge toepassingen in de industrie heeft gevonden. Weinig bekend is het ook dat er jaren geweest zijn, waarin men de West-Indische balata, de eenige natuurlijke plaatsvervanger van getah pertjah, te Singapore importeerde om haar daar met getah pertjah te vermengen en het mengsel als zuiver product onder dien naam naar Europa te verschepen.

Schr. wijst er op, dat de literatuur over getah pertjah betrekkelijk gering is; het speciale werk van Dr. Obach is genoeg bekend, maar ook vindt men waardevolle gegevens over de toepassingen in de publicaties van het Kon. Instituut van ingenieurs uit ongeveer 1850, die door geen der latere onderzoekers, zelfs door Obach niet, werden besproken en toch alle aandacht verdienen.

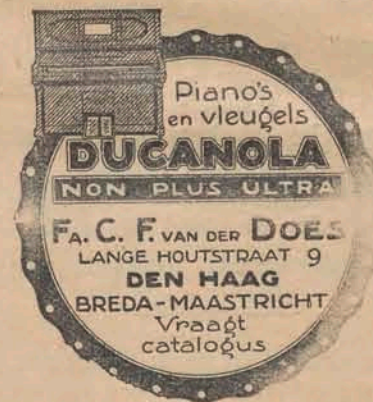
Door het opsporen van nieuwe toepassingen en het wijzen op de reeds bestaande, kan men — volgens Dr. v. H. — een nieuwen stoot geven aan de getah pertjah-cultuur, die zulke goede kansen biedt, doch maar steeds niet los wil komen.

De schr. kan niettemin op enkele lichtpunten wijzen, want thans begint men — in navolging van het Ned.-Ind. Gouvernement, dat nabij Tjipetir op Java groote aanplantingen tot stand heeft gebracht — ook op Sumatra aandacht aan de cultuur te schenken, zooals o.a. uit het Jaarverslag 1921-22 van het Alg. Proefstation der A.V.R.O.S. blijkt.

Overigens bevat dit Nr.: Oogstresultaten van de suikerfabrieken op Java gedurende het oogstjaar 1922. — Jaarverslag Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat. — Koffie-statistiek voor Ned.-Indië. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de

BESCHIKBAAR.

MEDICINALE KRUIDEN
 van A. KRAJENBRINK, Soerabaja, Java (N. O. I.)
DIABETA tegen Suikerziekte in elk stadium
AGENTIA tegen Verval van Krachten, Uitputting, Zwakte
PANAS tegen Malaria
RHOÏDIN tegen Aambeien (haemorrhoiden)
ABDOMIN tegen Dysenterie, Chronische Diarree
LAXA tegen Vetzucht, Hardlijvigheid
 Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek
 „DE KOEDOE”, Fred. Hendriklaan 166,
 Scheveningen, Telefoon Sch. 1053.

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
 bemerkt U, dat Uw kleedren gekreukt, gevlekt of
 gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen Geen nood
**Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
 terwijl gij slaapt!**

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
 hebben eigen ateliers te
BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
 Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
 Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
 Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren)
 Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen
 (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop,
 dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Clie-
 tèle mogen rekenen.

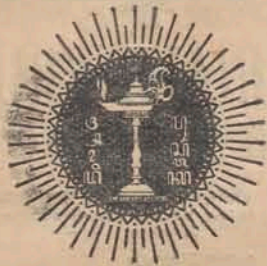
Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der boven-
 genoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen
 wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een
 brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors
 Prop.: M. ANDRÉ,
 4 rue Grétry, BRUSSEL
 (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van
 de Place Brouckère).

**PIANO'S
 RIPPEN**
**P. Heinstraat 42
 DEN HAAG**
 Ook in huur en in huurkoop

IN KRINGEN
 waar men tot oordeelen bevoegd is,
 beschouwt men Aambeienzalf van
 broeder Benedictus als het eenigst,
 nooit falende middel. Prijs p. p. f. l. —
 Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.
Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.
Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert. . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel. . . .”.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN	SCHOOL OF ENGLISH Geleenstraat 118 Weteringkade DEN HAAG	UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL
---	--	---

overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft ditmaal recente literatuur over aetherische oliën, voedings- en voedermiddelen, vruchten en groenten, enz.

Locale Belangen.

10e Jaarg., afl. 19 (1 April '23). Onrustbarende geruchten bevestigd (inzake de financiële verhouding tuschen Land en gemeenten). — Het onderwijs en decentralisatie, door J. F. H. A. Later. — De Vorstenlandsche waterschappen in werking (naar aanleiding van een artikel van ir. Ch. E. J. Meyl in de Waterstaatsingenieur).

Maatregelen tegen ziekten der Kaja Kaja.

In de Java-Post van 6 April is een verpleger, door den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst naar Zuid-Nieuw-Guinea gedirigeerd om zijne „diensten te verlenen bij de bestrijding der venerische ziekten onder de Kaja-Kaja”, aan het woord. Er blijkt niet alleen uit dat het Gouvernement nu werkelijk krachtige pogingen in het werk stelt om het uitsterven van dien volksstam tegen te gaan, maar ook dat de R. K. Missie, die het eerst op die ongelukkige toestanden heeft gewezen en met groote naastenliefde naar verbetering streefde, waarlijk niet overdreef met haar jammerklachten.

De schr. werd eenige dagen na zijn aankomst in Merauke uitgezonden met een expeditie, die in opdracht had om het volk, wonende aan de Engelsche grens, te verzamelen en te onderzoeken en de ziekten ter verpleging mede te nemen naar Merauke. Na een tweedaagsche reis door bosch en moeras kwam men aan een kampong, die tot verzamelpunt werd gekozen. De gewapende politie werd uitgezonden om de omwonende bevolking bijeen en onder dak te brengen, waartoe huizen werden opgericht. Toen dit alles geschied was, kwamen de menschen uit verschillende afgelegen kampongs opzetten, naar het heette om onder een goed onderdak eenigen tijd te verblijven en feest te vieren.

„s Avonds om 8 uur begon het feest en duurde tot 's morgens vroeg 5 uur. De dans, die zij uitvoerden en waaraan iedereen meedeed, stelde de terugkomst van een sneltocht voor: de geroofde vrouwen en kinderen worden als de hunne beschouwd en gedwongen mede feest te vieren. Rondom de dansenden kringden Kaja-Kaja met bosschen stroo op lange staken gebonden, eene voorstelling van de gesnelde hoofden, die zegevierend rondgedragen worden. Ik liet mij dit uitleggen door een tolk, een banneling, die al jaren hier is en de taal goed spreekt.

Na eenige avonden zoo'n feest gehad te hebben, waardoor wij niet konden slapen, vonden wij het wél. . . . Den volgenden dag zou het werkelijke feest voor den dokter en den verpleger beginnen. Het onderzoek had plaats en we vonden onder de ongeveer 300 Kaja-kaja 90 zware zieken, mannen en vrouwen. Hun toestand was niet te beschrijven.

Daags daarop zette de stoet zich in beweging om af te marcheren naar Merauke. Het was een afstand van drie dagen, voor deze ongelukkigen een zware tocht; maar ze kwamen gelukkig allen te Merauke aan. Den dag na aankomst begon de verpleging. Intusschen maakte de dokter zijn laboratorium in orde; daar geschiedt 3/4 van het werk. Ondertusschen mocht ik hen al behandelen met jodoform, dit werkt bij hen zeer gunstig.

Wij mochten reeds het genoegen smaken 24 van hen terug te zenden naar hunne kampongs, nadat zij verschillende injecties met tartaris stibiatus gekregen hadden. Intusschen groeit het aantal zieken steeds aan; op het oogenblik heb ik al 235 van die zware zieken, die allen elken dag door mijn handen gaan. Met een stevige pijp in den mond kan men dat wel volhouden, maar 't is niet alles! Bij de onderzoekingen op onze tocht moest de dokter tweemaal ophouden en eens zag ik hem braken. U kunt U niet voorstellen welk een lucht die zieken medebrengen!

Maar het is prachtig te zien hoe zij genezen. Pastoor Vertenten bezoekt mijn zieken dikwijls en dan zie ik altijd blijde gezichten, wanneer zij in hun moedertaal worden aangesproken. Naar schatting zal de expeditie 3½ jaar duren, en wanneer wij alle menschen onderzocht en behandeld zullen hebben, zal de ziekte geweken zijn. Waar de Missie gevestigd is komt de ziekte niet meer voor.”

De West-Indische Gids.

Inhoud der Mei-afl. Verslag van een reis naar Hendrik-top (Boven-Saramacca), door J. W. Gonggrijp en G. Stahel (met kaart en platen). — Een en ander over den financiële en economischen toestand der kolonie Curaçao, door A. B. J. Prakken. — Ophou, door Tj. Pyttersen, II. Minder zware en lichte gronden. Het arbeidsvraagstuk. — Kort verslag van het Congres voor lepra-bestrijding, gehouden te Rio de Janeiro van 1—6 October 1922, door Jhr. L. C. van Panhuys. — Iets over oude West-Indische munten, door W. K. F. Zwierzina. — Drankverbruik in Suriname, door S. van Deventer. — Boekbespreking, door H. D. B. (Mrs. C.

BESCHIKBAAR.

P. H. MALTA Pansier-straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en Rijwielhandel

Reparatie- Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

Clementi, Through British Guiana, to the summit of Roraima).

In- en Uitvoer.

De hr. Th. Op de Coul vervolgt in No. 18 zijn artikelenreeks over de vooruitzichten onzer Indische cultuurs voor 1923. De schr. behandelt in dit vijfde gedeelte de suiker en constateert dat, in het algemeen gesproken, voor de Java-suikerfabrieken 1922 geen bijzonder gunstig jaar is geworden. Toch kunnen de suikerplanters met voldoening op de bereikte resultaten terugzien, omdat de toegepaste benuttingen in dat jaar duidelijk tot uitdrukking kwamen. De jaren 1921—22 waren voor de suikerindustrie een overgangstijdperk van abnormaal duur werken tot meer normale exploitatie; de krachtig doorgevoerde maatregelen werden met groot succes bekroond.

Wat de vooruitzichten voor 1923 betreft, zegt schr., dat deze gunstig zijn voor de producenten. De oogst uit den aanplant 1923 te verkrijgen, is bijna geheel op levering verkocht tot prijzen, die voor nagenoeg alle fabrieken loonend zijn en voor de goedkoop werkende ondernemingen hooge winsten verzekeren.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 5 Kunst en kunstvaardigheid in Indië, (vervolg), door N. — School tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden. (Eerste gedeelte van een historisch overzicht dier school, door A. de Waart). — Uit Java's Oostelijkst gewest. I. Banjoewangi; de bewoners; de nieuwe weg naar Djember, door L. — Brieven uit de rimboe van Hans Napeng (slot).

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 39. Ondervindingen met groenbemesters, door W. Mulder. — Olifantsgras, een nieuw veevoedergras, door L. K. — Kleine landbouw als bestaansmiddel voor den Europeaan, door J. K. M. — Eenvoudig bedrijfsleer voor den landbouwer. — Nieuwe perspectieven bij de rubberbereiding, door Dr. O. de Vries.

Holland and her Colonies.

In het April-Nr. van dit te New-York verschijnend maandschrift, de volgende Indische bijdragen. The stability of the Netherlands East Indies, by Dr. C. J. K. van Aalst. — Water power in the Netherlands East Indies and its development by private capital, by F. A. Janssen van Raay. — Dutch and Dutch East Indian literature in America, by H. Borel.

De Taak.

No. 82 (van 17 Maart) houdt o.a. in. De steen des aanstoots (verhuur van sawahgronden aan de suikerindustrie). — Geschiedenis van welvaart, door A. J. Koens. („Historisch relaas van de overwegend-neerdrukkende werking, die de Europeesche bestuurs- en cultuurinvloeden op den inheemschen landbouw hebben uitgeoefend”). — De autonomie van Ned.-Indië, door T. Ottolander (slot).

No. 283 (28 Maart). Over het plan tot een Inlandsch Landbouwcongres, door A. J. Koens. — Architect Berlage, door T. K. — Een irrigatiebelasting voor Java en Madoera, door A. J. Koens. — Indrukken van het S. I. Congres te Madioen, door Soehadji.

Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië. Vierde jaarverslag 1921. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Mededeelingen van het Proefstation Malang. No. 39. Overzicht der koffieliteratuur, samengesteld door Dr. H. R. M. de Haan.

Mededeelingen van het Deli Proefstation te Medan: 2e Serie, No. 25. Onderlinge vergelijking van de voornaamste typen van Deli-tabak, door Dr. S. C. J. Jochems.

De huidige economische ontreddeering. Rede van Prof. Mr. M. W. F. Treub, te Bandoeng op 19 Febr. 1923. (Organ N.-I. Pol. Econ. Bond. 15 Maart '23).

Het ontstaan der Rheinische Missionsgesellschaft (vervolg), door Zivaert. — Studeerende Javanen in Holland, door Raden S. Nimpoeno. — De toekomst van Indië (slot), door D. Bakker. (De Banier, 30 Maart '23).

Regeeren over Inlanders door eigen Vorsten, door Dr. D. J. Hulshoff Pol. (De Vrijheid, 2 Mei '23).

A. B. C. en Regeeringshulp, door G. J. G. — Volksbuisvesting in Indië, door G. J. G. (Minerva, 4 Mei '23).

De rijst als voedingsmiddel op Java, zeer overschat en van veel geringer betekenis gebleken, door E. Schmülling. (Ontleend aan de Nieuwe Courant). (Orang Peladang, April 1923).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1923, No. 13. Bureau voor de volkslectuur en aanver-

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

S

COLUMBUSSTRAAT 159
TEL. M. 5307

Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH“

Piano's Orgels
G. A. J. VAN KALMTHOUT
Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
Bisschop Hamerstraat 1-1a
Vleugels Kunstspelpiano's

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
Alle goederen worden onder garantie geleverd.
Eventuele vergissingen worden aan onze filialen
in Indië kosteloos hersteld.

wante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Druk-
kerij Volkslectuur).

De herziening van het belastingstelsel. (Mededeelingen
Handelsvereniging Medan. 15 Maart '23).

Indisch Genootschap. Vergadering van 16 Maart 1923.
Over 't Lampoengsche volk. Voordracht, door R. A. Kern.

De gelukkige(?) natuurstaat der oermenschen, door H.
Courtjens. (Annalen Missiehuis Tilburg. 1 Mei '23).

Suriname.

De Eerste Kamer heeft in hare vergadering van
3 Mei de begroting van Suriname voor 1923 zonder
hoofdelijke stemming aangenomen. Van de debaten
hebben de bladen zeer onvoldoende verslagen
gegeven. De gehouden redevoeringen waren hoogst
belangrijk. Die van den heer Idenburg kon alleen
gehouden zijn door iemand, die zelf niet alleen
Gouverneur van Suriname, maar ook Minister van
Kolonien is geweest. De rede beslaat bijna 12 ko-
lommen van de Handelingen. Het spreekt dus van
zelf, dat wij er niet aan kunnen denken daarvan
een overzicht te geven en mede te deelen waarin
wij met den spreker van meening verschillen. Wij
moeten ons bepalen tot een enkele aanhaling. Die
belang stelt in Suriname schaffe zich die stukken
aan.

Reeds dadelijk trekt de aandacht de opmerking,
dat de helft van de bevolking van Suriname jonger
is dan 20 jaar. Van welken invloed deze merkwaar-
dige verhouding op den economischen toestand
moet zijn, behoeft geen nadere uiteenzetting.

In het tekort aan bevolking ziet de heer Idenburg
het euvel dat de kolonie drukt. „Daardoor ook is
het bestuur van Suriname, hoe eenvoudig en ar-
melijk ook ingericht, relatief duur, daardoor is ook
duur de productieve arbeid in de districten. Het
middel, om het bestuur goedkoop te maken en
de productiviteit van het kapitaal te verhoogen, is
vermeerdering van de bevolking, m.a.w. bevoor-
dering der immigratie.“

Daarna geeft de spreker een leerzame vergelij-
king tusschen Suriname en Britsch Guiana, dat een
driemaal zoo groote bevolking heeft als Suriname.

„De heer Arntz heeft gelijk, wanneer hij zegt,
dat broodnodig is belegging van kapitaal en ver-
betering van de communicatie met het moederland;
maar er zal geen kapitaal komen in belangrijke
mate en het verkeer met het moederland zal niet
noemenswaard verbeteren, als de blijvende bevol-
king niet toeneemt. Dat te bevorderen acht ik voor
ieder, die het welzijn van Suriname wil, een primor-
diaal belang.“

De heer Idenburg acht den kleinen landbouw ook
voor de vruchtenteelt geschikt en meent, dat de
vruchtenuitvoer voor den kleinen landbouw een
uitnemend loonend bedrijf kan zijn. „Indien die
plannen — vruchtenteelt en export — welke nu
weder slapend schijnen te zijn, nog eens mochten
worden opgewekt, dan kan het op den weg der
Regering liggen om door organisatie van dien
kleinen landbouw, in overleg met den grooten land-
bouw, te zorgen, dat de bevrachting geregeld plaats
heeft en daardoor het instellen van geregelde
vruchtentijnen op onze West-Indische koloniën
mogelijk wordt gemaakt.“

Daarna gaat de spreker over tot een uitvoerige
beschouwing over de bestuursinrichting, naar aan-
leiding van de Memorie van Toelichting van den
Gouverneur bij de ontwerp-begroting voor 1924.

Wat deze Memorie van Toelichting betreft, zeide
de heer Idenburg: „Wat nu de door den Gouver-
neur gekozen weg betreft, om zijn aanval te richten
op wat hij noemt het „stelsel“, wensch ik uitdruk-
kelijk te verklaren, dat die weg in mijn oog fout
is. Zijn klachten over de verhouding tusschen op-
perbestuur en koloniaal bestuur worden gepubli-
ceerd in een stuk aan de Koloniale Staten. Wat
moeten de Koloniale Staten daarop antwoorden?
Wat moeten die Staten antwoorden als de Gouver-
neur in het licht stelt, dat zijn verhouding tot het
opperbestuur niet goed is; dat het opperbestuur
de juiste verhouding, zooals die door het Rege-
ringsreglement wordt bepaald, niet begrijpt; wat
kunnen die Koloniale Staten er aan veranderen?
Immers niets.
Bovendien, de mededeeling van grieven, welke
bestaan bij een koloniaal bestuurder tegenover den
Minister, in een publiek stuk, is naar mijn oordeel
een miskenning van de teedere verhouding, die be-
staan moet tusschen den kolonialen bestuurder en
den Minister van Koloniën.“
Voor het verdere betoog deze materie betref-
fende moeten wij den lezer verwijzen naar het of-
ficiële verslag.
De beschouwingen naar aanleiding van de voor-
stellen der commissie-Bos enerzijds en de plan-
nen tot het in leven roepen van autonome plaatse-
lijke gemeenschappen anderzijds zijn hoogst be-
langwekkend, ook om de heldere voorstelling van
hun beteekenis. Voor het in het leven roepen van
die plaatselijke gemeenschappen voelt de heer
Idenburg niet veel. Wat Paramaribo betreft, ver-
wacht hij er geen voordeel van, wel nadeel.
„Op dit oogenblik wordt in de Koloniale Staten
de voorziening in de locale behoeften bekeken in
verband met den financieelen toestand van het ge-
heel, in verband met de bijdragen van het moeder-
land. Die rem zou in de gemeente Paramaribo ver-
vallen; daar zou men natuurlijk het meest kijken
naar de vele locale nooden en behoeften die onver-
vuld zijn en den strijd aanbinden om verhooging
van het subsidie, dat wil natuurlijk implicite zeg-
gen: verhooging van de bijdrage van het moeder-
land, want de kolonie zou zelf te kort komen en
subsidie alleen kunnen verlenen ten laste van wat
zij zelf ontvangt van het Moederland. De strijd zou
dus worden overgebracht naar den gemeenteraad
van Paramaribo en bevrediging zou er allerminst
door worden gewekt, het zouden dezelfde klachten
blijven die men op het oogenblik hoort: dat het
Moederland niet genoeg doet voor de Kolonie.“
Het laatste gedeelte van de rede is een krachtig
betoog voor het bijzonder onderwijs in de kolonie,
de gelijkstelling n.l. daarvan met het openbaar on-
derwijs. De nooden van het onderwijs der Evange-
lische Broedergemeente en van deze zending in het
algemeen worden met welsprekende cijfers uiteen-
gezet.
„Het is m.i. — aldus de spreker — een onafwijs-
bare eisch van billijkheid, dat de gemeenten, die
door de Broedergemeente verzorgd worden, niet
worden achtergesteld bij de andere, die ik noemde.
Daarvoor bestaat niet één geldige reden. Daartegen
pleit de historie. Het is bekend, dat de Broeder-
gemeente verreweg de eerste is geweest, die zich
iets heeft laten gelegen liggen aan het geestelijk
heil van de slaven, die wij in Suriname hadden in-
gevoerd. Daarvoor pleit de plicht der dankbaarheid
tegenover die buitenlandsche instelling, die zich
vele jaren groote offers in geld, en nog grotere
offers in levens heeft getroost, om een taak te ver-
vullen, die in de eerste plaats door Nederland had
moeten worden ter hand genomen, en die die taak
heeft vervuld op zoodanige wijze, dat men van Su-
riname met recht kan zeggen, dat het is de meest
Nederlandsche van onze koloniën.“
Uit het eveneens zeer belangwekkende betoog
van den Minister van Koloniën slippin wij in de
eerst plaats aan de mededeeling, dat Z.Exc. over
enkele dagen met enkelen van de voorstanders van
de organisatie van een uitvoer van baeoven een
bespreking zal hebben, die, naar hij hoopt, tot eenig
resultaat zal leiden. „Ook hier echter doet zich de
grote moeilijkheid gelden, dat zonder kapitaal
niets van dien aard te doen valt en dat het kapi-
taal op dit oogenblik moeilijk zich voor dergelijke
plannen laat vinden.“
Uitvoerig bespreekt de Minister de klachten van
den Gouverneur:
„Wat mij getroffen heeft in de beschouwingen
van den Gouverneur — aldus de Minister — is wel

J. P. BATENBURG & Co's
MEUBELTRANSPORT-MIJ
Dr. Kuijperstr. 16
TEL. H. 545.
DEN HAAG.
MEUBELBERGING
RUIME UITPAKLOKALEN
VOOR
— REISBAGAGE. —

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN
kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen
en teekenen, van alle boven- en onderkleeding.
Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt
postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U
ontvangt per omgaand een boek voor zelf-
onderricht met meer dan 100 modellen en
maken daarbij een gratis apparaat om u te
laten zien hoe gemakkelijk onze methode is.
Verschillende naai- en huishoudscholen
werken met succes volgens onze methode
VRAAGT PROSPECTUS. S
W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leetares
en Directrice.
TOLSTEEGSELINGEL 0.2. 54 - UTRECHT
Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een
voortreffelijke Rijsttafel zijn
de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar
„De Ind. Rijsttafel“ door
FR. BLOM, Schrijver van
„Moderne Kookkunst“,
verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

BESCHIKBAAR.

GRAAF DEEL-SIGAREN
SERIEMERK
FABRIKANTEN
V. D. MEEREN & SANDERS
VELDHOVEN

V B

DEN HAAG EREENIGDE AKKERIJEN
 DE HAAGSCHE BROODFABRIEK,
 EN
 DE OUDE VETTE HEN,
 KORTHEIDSHALVE GENAAMD: „V. B.“

BROOD. — BESCHUIT. — BANKET.

BILDERDIJKSTR. 139, DEN HAAG
Tel. Marnix 3820

EIGEN WINKELS IN ALLE DEELEN
 VAN DEN HAAG EN SCHEVENINGEN

GEREDELDE BEZORGING IN ALLE WIJKEN VAN
 DEN HAAG, SCHEVENINGEN
 RIJSWIJK EN WASSENAAR

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naeff in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „**Ādi Poestaka**”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 252 **AMSTERDAM** Telefoon N. 3290
CURAÇAO **CARACAS**
130 **VENEZUELA**
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

inzonderheid, dat terwijl die bestuurder zich meent te richten tegen een sielsel, hij feitelijk in hoofdzaak zich richt tegen twee harde, onverbidde feiten: de armlastigheid van de kolonie — om een door hem zelf gebezigde omschrijving te herhalen — en de beperktheid van de middelen van Nederland. Ik behoef niet te zeggen, Mijnheer de Voorzitter, dat dit twee feiten zijn, die zoowel den Minister als den Gouverneur in hun actie belemmeren. Die feiten zijn het, en niet alleen de eisch van art. 112 van het Regeeringsreglement, die op het oogenblik de verhouding tusschen den Minister en den Gouverneur zoo buitengewoon moeilijk maken.

Wanneer de middelen ruimer vloeien en het moederland op betrekkelijk milde schaal gelden voor de kolonie beschikbaar kan stellen, spreekt het van zelf, dat de Minister in veel mindere mate dan thans zich gedwongen zal zien, in de Surinaamsche begroting wijziging te brengen.”

De Minister betreurt het, „dat de Gouverneur voor de uiting van zijn denkbeelden een plaats en een weg heeft gekozen, die van hem, in die hooge functie, niet te verwachten waren. Opmerkingen als deze hadden uit haar aard een onderwerp behooren uit te maken van ambtelijke gedachtenwisseling tusschen den Minister en den Gouverneur en waarschijnlijk zou het resultaat dan ook meer bevredigend kunnen zijn geweest.”

De Minister zet dan zijn denkbeelden over het voorstel-Bos en over de instelling van plaatselijke gemeenschappen uiteen.

Ten slotte deelt de Minister mede, dat de met den Gouverneur geopende briefwisseling „zal leiden tot bevredigende maatregelen, voorziening brengend in hetgeen voor den verderen bloei, voor het voortleven van den arbeid van de Evangelische Broedergemeente in Suriname noodzakelijk is.”

De klacht van den Gouverneur van Suriname heeft de stof geleverd voor twee politieke prenten, een van Joh. Braakensiek in „*De Amsterdamer*” van 28 April en een van Louis Ramaekers in „*De Telegraaf*” van 5 Mei, tweede avondblad.

In „*De Telegraaf*” van 4 Mei — Ochtendblad — een afbeelding van het door den Haagschen beeldhouwer Gerard van Lom vervaardigde, 3 meter hoge standbeeld van de Koningin, dat ter gelegenheid van haar a.s. regeeringsjubileum te Paramaribo zal worden opgericht.

Tot aanvulling van ons artikel in het vorige nummer willen wij hier nog even aanteekenen, dat de Koloniale Staten in hun Voorloopig Verslag betreffende de begroting voor 1924, van de brieven van Dr. van Blankenstein sprekende, deze noemt een reeks belangrijke artikelen, „welke — dat zij hier met erkentelijkheid getuigd — zoo zeer blijk geven van de even objectieven als scherp en juist blik op Surinaamsche toestanden en verhoudingen.”

Curaçao.

Uit het Koloniaal Verslag.

II.

Het Hof van Justitie behandelde 1 burgerlijke zaak, 5 strafzaken en gaf 170 beschikkingen.

Van het onderwijs wordt gezegd, dat de uitkomsten, afgezien van het feit, dat in sommige klassen het leerplan niet afgewerkt werd, over het algemeen bevredigend waren. Onder de factoren, die de verbetering en ontwikkeling van het onderwijs in den weg stonden, wordt genoemd: „de moeilijkheden van het Nederlandsch spellingonderwijs, die te veel tijd van het taalonderwijs in beslag namen, waardoor te vaak spreken en stellen op den achtergrond raakten; slechts „vereenvoudigde spelling” zou daarin verbetering kunnen brengen.”

BESCHIKBAAR.

De uitvoer bedroeg, wat het hoofdeiland aangaat, in 1921 f 1.582.878 meer dan in 1920; de hoeveelheden bedroegen over het algemeen meer, de prijzen waren lager; de uitgevoerde hoeveelheid fosforzure kalk was echter 568.000 K.G. minder tengevolge van tekort aan arbeidskrachten. De uitvoer naar het moederland is aanmerkelijk afgeslagen.

Voor de naar Nederland gezonden artikelen van „Huisvlijt” werden niet zoo spoedig verkoopters gevonden als aanvankelijk werd gemeend. Van de gemaakte winst werd ruim f 600 aan werksters-inzenders teruggekeerd.

De algemeene malaise werd ook door de C. P. M. sterk gevoeld en de grootst mogelijke zuinigheid moest betracht worden, daar prijzen en vruchten zeer ongunstig waren. Curaçaosche arbeiders waren in het algemeen in voldoende mate verkrijgbaar, doch moeilijk was het hen te wennen aan geregeld werk.

Curaçaosche Hypotheekbank.

Over 1922, haar 47ste jaar, maakte de bank een winst van f 34.792.12, tegen f 43.338.20 over 1921. Het reserve-kapitaal bedraagt f 200.000.—, het extra-reservefonds f 16.739.85. Er is een post dubieuze debiteuren van f 128.036.79, die als „dubieus kapitaal” geheel aan de creditzijde der balans uitgetrokken is.

Griep.

Zeer vele gevallen van griep komen er in de laatste weken in de stad voor. De ziekte pakt haar slachtoffers goed beet. Gelukkig is het niet de beruchte Spaansche griep. Sommigen zijn in een paar dagen reeds hersteld. (A. d. C.)

Een boottocht naar Aruba.

Met de Duitse motorboot *Karibia* is voor van daag een plezierreis georganiseerd naar het eiland Aruba. In den morgen van 3 April worden de excursionisten weer hier terug verwacht. (A. d. C.)

St. Eustatius vooruit!

Door het ijverig werken van de heeren Mussenden, Valk e.a., door de vrijgevigheid van eenige personen in de Ver. Staten, was dit eiland in staat een *Openbare Bibliotheek en Leeszaal* voor het publiek te openen.

De begin-collectie van ruim 800 deelen, in vijf groote vakken opgesteld, bevat veel literatuur van de voornaamste schrijvers, historie en andere takken van wetenschap, ook gewone lectuur. Een der vakken bevat Hollandsche, Fransche en Duitse werken.

Naast de ruime zaal is nog een speciale leeszaal. Daar het meerendeel der boeken een geschenk is van eenzelfde persoon, is de bibliotheek naar deze dame „*Gertrude Judson Library*” genoemd. Een bestuur van negen personen heeft in twee vergaderingen een reglement samengesteld.

Op zes Maart had des middags de plechtige opening plaats, waarbij vermeldde Ontvanger een korte lezing gaf over de geschiedenis van bibliotheken, daarna werd het woord gegeven aan drie andere leden.

Moge de nieuwe bibliotheek veel bijdragen tot de ontwikkeling der bevolking. Ook de inwoners van St. Martin en Saba kunnen onder bepaalde voorwaarden leden worden. (A. d. C.)

Zou dat waar zijn?

Ongeveer 20 jaar geleden was door geleerden aan Curaçao voorgespiegeld, dat misschien op kunstmatige wijze hier regen zou kunnen verwekt worden. Met behulp van speciaal daarvoor ingerichte kanonnen, zou men regen kunnen schieten. Proeven zijn hier wel niet genomen. Maar zooveel bleek toch wel met genoegzame zekerheid, dat al die mooie verwachtingen totaal op niets uitliepen. En zoo bleven wij afhankelijk van al de nukken van ons wispelturig klimaat, dat ons nu dan wel wat regen, maar over het geheel genomen veel meer

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
 Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

Warme Landen.

Gratis zenden wij voor Uw uitrusting op aanvraag onze geill. prijs-courant

Firma J. LEVIE, Kruiskade 5, Rotterdam

Witte Pakken, krimpvrij, v.af f 11.50

Honderden tevredenheidsbetuigingen

48-jarige reputatie

droogte en felle langdurige droogte bezorgde. Twee mooie regenjaren, zooals we de twee laatste jaren gehad hebben, is een zeldzaamheid geweest, die de oudste bewoners van ons eiland zich niet kunnen herinneren.

Wat zal dit jaar ons brengen?

Zouden we weer zoo'n buitengewoon regenjaar krijgen? Iedereen hoopt het, maar niemand geloofde er in. Drie jaren achter elkander? En dat, terwijl reeds twee achtereenvolgende jaren een ongekende uitzondering was.

Doch als de berichten waarheid bevatten, schijnt het probleem van het kunstmatig regen verwekken nu toch wel een stap nader tot de oplossing gebracht te zijn.

In de Hollandsche bladen vonden wij een merkwaardig bericht, dat daar natuurlijk heel weinig indruk gemaakt heeft, maar voor onze kolonie van des te grooter belang is.

N. A. T. meldt draadloos uit Dayton (Ohio, Ver. Staten) d.d. 13 Febr. 11.: Gemeld wordt, dat de proeven, welke op het vliegveld te Mc. Cook genomen zijn, hebben getoond, dat een vlieger door het laten vallen van electrisch geladen zandkorrels, regen kan veroorzaken en wolken en mist verdrijven. (A. d. C.)

Uit den Verren Vreemde.

De Egyptische Grondwet.

Egypte heeft zijn Grondwet. De lange voorbereiding, de schok der meeningen, de duidelijk kenbaar gemaakte "niet-wil" der nationalistischen, dit alles heeft niet kunnen voorkomen, dat het zoozeer begeerde staatsstuk dadelijk na de openbaarmaking aangevallen, afgewezen, veroordeeld is geworden. Men krijgt den indruk, dat de ontevredenheid niet de uiting is van enkele malcontenten, doch dat velen zich teleurgesteld voelen in hun verwachtingen.

Wafd, orgaan van de nationalistische partij, heeft een manifest tegen deze Grondwet uitgevaardigd, waarin zij veroordeeld wordt als een ontkenning van de rechten der natie. Had men haar door de Egypte-constituante laten overwerken, dan zou zij de deur niet openstellen voor buitenlandse inmenging, maar ten volle rekening houden met de wenschen van het land. Egypte zal met deze Grondwet geen grotere mate van vrijheid genieten, dan het had voordat het in Februari 1922 zoogenaamd onafhankelijk werd verklaard. Ook wordt in afkeurenden zin gesproken over het niet vaststellen van de grenzen van Egypte in de Grondwet.

In hun bladen verklaren de nationalistischen bovendien, dat zij aan den ernst van een Grondwet en een zelfstandig bestaan niet kunnen gelooven, zolang Egypte onder de Britsche krijgswet staat en Britsche krijgswet over Egyptische onderdanen rechtspreken.

Het wil ons voorkomen, dat deze protesten wel verklaard zijn. Wil Groot Brittannië Egypte onder voogdij houden, dat het dit dan ronduit uitspreke, maar na de onafhankelijkheidsverklaring van 28 Febr. 1922 had Egypte het recht zich zelf een meer vrijzinnige Grondwet te geven, dan welke het nu, als een welwillendheid van zijn voogd, heeft mogen opmaken.

De in de Grondwet vooropgezette verklaring: „Egypte een soevereine, vrije en onafhankelijke staat, met een volledige monarchie en een vertegenwoordigende regeering”, wordt verder meer uitgewerkt naar het model der Europese Grondwetten, dan naar de Egyptische nationale opvattingen.

Komt er hier of daar een klank in, die volgens onze historische begrippen erg conservatief luidt, zooals de bepaling, dat het om minister te kunnen zijn niet voldoende is Egyptenaar te zijn, maar dat men ook lid moet wezen van de regeerende dynastie, dan gaat dit, hoewel wellicht in overeenstemming met een Egyptische traditie, toch weer tegen de democratische nationale strooming. In de uitdrukkelijke vermelding, dat de Grondwet geen wijziging brengt in Egypte's verplichtingen tegenover vreemde staten, noch in de rechten, welke vreemdelingen hebben tegenover de Egyptische staat, wordt de Grondwet niet dadelijk en uitdrukkelijk verandering in deze verhoudingen brengt is verklaarbaar, dat zij gewilde wijzigingen aan de regeering overlaat is rationeel, de tekst der Grondwet verbiedt zoodanige wijzigingen door de regeering ook wel niet uitdrukkelijk, maar toch kan in de vermelding: „de Grondwet brengt geen wijziging”, later geïnterpreteerd worden, dat wijziging niet in de bedoeling heeft ge-

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 85
The Hague

Sport articles and clothing of every description

legen, ja zelfs, dat wijziging eigenlijk in strijd is met de bedoeling der Grondwet. Indien een Grondwet zich over deze aangelegenheden wil uitspreken, behoort zij 't juist te doen om den Egyptischen wetgever vrijheid van handelen te waarborgen.

't Is op een afstand moeilijk een billijk oordeel over toestanden en opvattingen te vormen, maar, onder dit voorbehoud, kunnen wij het toch niet nalaten als onze meening uit te spreken, dat van Engeland bij zijn politiek ten opzichte van Egypte kan worden gezegd: mijn blanke broeder heeft een dubbele tong.

Over de Grondwet en daarmede verband houdende kwesties geïnterviewd, heeft Zagloel Pacha, de leider der Egyptische nationalistischen, wier interneering door de Engelschen in Gibraltar onlangs, zooals wij toen gemeld hebben, opgeheven is en die nu te Aix les Bains een kuur doormaakt, zijn opvatting aldus weergegeven. Wat bekend is als nieuwe bepalingen betreffende de vrijheid van drukpers, het houden van openbare vergaderingen, de ministerieele verantwoordelijkheid, achtte hij niet duidelijk genoeg om er reeds een oordeel over te durven uitspreken. Wat hij hierover gehoord heeft leek hem wel den grondslag voor iets goeds te kunnen aanbieden, maar hierover zal door de volksvertegenwoordiging zijn te beslissen. Met een afkondiging door den koning alleen zal niet kunnen worden volstaan. Soedan behoort aan Egypte, dit moet buiten kijf staan. Het weglaten van de eerst in 't ontwerp ter zake opgenomen bepalingen, mag niet de bedoeling hebben over dit punt eenige twijfel te erkennen. De amnestiewet zal zich ook tot de militaire vonnissen moeten uitstrekken.

Zagloel ziet niet in, dat een vreemde mogendheid zich te bemoeien, nog minder te belasten heeft met de verzekering van de veiligheid op de landwegen of op het Kanaal van Suez. Die veiligheid geeft geenerlei reden tot bezorgdheid en de Egyptische regeering is best in staat haar ook voor de toekomst voldoende te verzekeren.

Egypte neme als onafhankelijke natie een plaats in in den Volkenbond. Een plaats als dominion van het Britsche rijk zou 't daarin beslist van de hand moeten wijzen.

Pest in Britsch-Indië.

De pest eischt weer vele offers in Britsch-Indië; de Times of India van 14 April berichtte b.v., dat in de voorafgaande week het aantal gevallen in Delhi steeg van 60 tot 100 per dag. Scholen zijn gesloten. Inenting wordt op uitgebreide schaal toegepast en de inlanders gaan meer en meer er toe over zich daaraan te onderwerpen. De angst van angstast te worden teekent zich als een paniek. Werkplaatsen loopen leeg, woningen, zelfs straten worden ontvolkt. In de stad Delhi werden van 1 Januari tot 6 April 3183 pestgevallen met doodelijken afloop aangegeven. Ook in de omgeving woedt de plaag hevige, eenige dorpen zijn geheel verlaten.

In Bombay was de toestand niet zoo erg, maar toch steeg daar het aantal sterfgevallen in dezelfde week van 101 tot 109. Het verschijnsel van vele sterfgevallen onder de ratten doet zich ook nu weer voor; een veldtocht tegen deze overbrengers van de pestvloed wordt dan ook streng doorgevoerd.

Daar de ondervinding geleerd heeft, dat de epidemie afneemt wanneer de groote warmte doorkomt, wordt de hoop gekoesterd dat medio Mei belangrijke verbetering zal intreden.

De Franschen in Marokko.

Maarschalk Lyautey had zich 1923 gedacht als 't jaar waarin hij den laatsten stoot zou doen om de verzetspartij in Marokko te bedwingen. Nog was in Maart niet alles gereed voor de laatste groote campagne, of de gebeurtenissen in het buurland, in Spaansch Marokko, deden echter die hoop al wankel staan en nu de operatiën ingezet zijn, brengt een langer aanhoudend nat jaargetijde, dan men had mogen aannemen, nieuwe teleurstelling. Hoewel het begin der operatiën niet ongunstig is, moeten de verwachtingen voor 1923 hierdoor toch al lager gesteld worden dan de Commissaris-generaal dit gedaan had. Wij willen hiermede niets afdoen aan de buitengewone verdiensten van dezen grooten bestuurder en eminenten bevelhebber; zijn stelsel, om tot het beheerschen van Marokko te komen, is het eenige goede en hij voert de voltooiing ervan op meesterlijke wijze door. Wij halen een en ander veeleer aan om op het onvermijdelijke van dergelijke tegenvallers en misrekeningen te wijzen. Een plan blijft een plan, het mag niet ontbreken, het moet met volharding en vasten wil doorgevoerd worden, maar naast 60 pCt. te voorzien, zelf te scheppen omstandigheden komen 40 pCt. onvoorziene invloeden en omstandigheden in het spel. De geestkracht en het talent van den leider toonen zich meer in het aanpassen van voorzien en onvoorziene, dan in het opstellen van een program en plan.

Lyautey leidt den gang van zaken in het Fransche protectoraat Marokko sedert een tiental jaren. Logisch en vast-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27
TELEFOON No. 2512

DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

V. MASSARO

KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIËK,
STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN,
LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN

Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA“-medicijnen

Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Monstrantie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA“-ARM-BANDEN. Prijzen der flescons f 1.75 en f 2.25; der armbanden in 3 grooten: f 3.—, f 4.— en f 5.—

N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

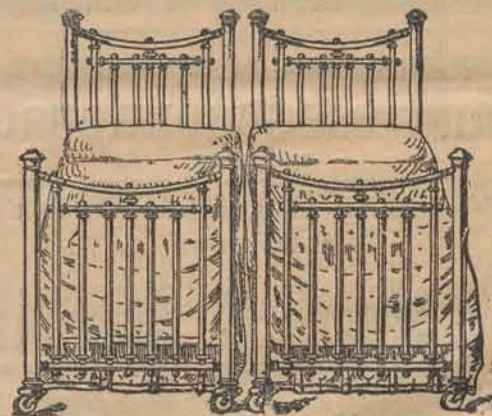
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldé MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst

van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genua, Port-Said
naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

BESCHIKBAAR.

**LEDEN VAN DE
VER. „OOST EN WEST”**

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
kaart toegang tot de Clublokale Restau-
rant en Leeszaal van de **Amsterdamsche
Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat
Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag
tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
en West aantreffen.

PRINCESSE-SCHOUWBURG
DEN HAAG

Heden en volgende avonden
8.15 uur:

MADemoiselle BOURRAT

met TILLY LUS in de titelrol.

Zomerprijzen:
van f 2.50 tot f 1.—.

BUREAU 10-4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

TRICOT ONDERGOEDEREN
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

beraden is het geheele gebied, strook voor strook eerst onder militaire dictatuur gebracht, doch dadelijk daarna door een goed geregeld bestuur vastgehouden.

Die methode gaat langzaam maar zeker. Zij is hierom nog de vlugste, wanneer het doel althans niet met één slag te bereiken is. Behalve een methode is ook een krachtige, be-
gaafde persoonlijkheid noodig, die haar weet te verwezen-
lijken, en die zich beschikbaar stelt om hieraan jaren en
jaren te wijden. Frankrijk heeft in maarschalk Bugeaud
destijds den man gevonden om dit voor Algerië tot stand
te brengen, in maarschalk Lyautey heeft het nu den held
van daad, volharding en geduld, welke voor Marokko noo-
dig was. Slaagt hij erin de thans ingezette eindcampagne
tot een gewild succes te brengen, ongeacht of dit in 1923
of 1924 zal worden bereikt, dan zal Frankrijk toch nog
op eenige tientallen van jaren moeten rekenen om het mi-
litaire- en bestuurssucces te bevestigen en om de vredige
ontginning en ontwikkeling van het sultanaat te verzekeren.

Wil Spanje het Riff en zijn achterland bevredigen, dan
zal 't dienzelfden weg moeten kiezen, maar het zal dan nog
alleen op welslagen mogen rekenen, indien het ook een be-
kwaam leider en bestuurder vindt, die zich jarenlang ge-
heel aan die taak wil geven en indien die generaal en be-
stuurder een regeering achter zich heeft en behoudt, welke
onverpoosd en onverzwakt met hem medewerkt. Blijft één
van deze voorwaarden onvoldaan, dan zal Spaansch Ma-
rokko voor Spanje een gruwel, een plaag, een kanker blij-
ven. 't Is niet voor 't eerst, dat wij deze opvatting te dezer
plaats uitspreken.

De weerslag van den voorspoed der Riff-bewoners, die
onder Abd el malek en Raisoeli gestreden hebben, doet zich
ook gevoelen in Fransch Marokko. Terwijl generaal Dau-
gan in het front van het Groot Atlasgebied langzaam
vordert, en generaal Poymirau begin Mei het bergland van
Taza heeft aangetast, heeft kolonel Colombat ervoor te
waken, dat de krijgers uit Spaansch Marokko hun hulp en
hun overwinnaarsbesef niet overbrengen naar het Fran-
sche gebied, om zodoende weer onrust te brengen in de
grensstreken.

Mededeelingen.

De Tentoonstelling met verkoop van Oost- en
West-Indische Kunstnijverheid en huisvuil is voor
alle belangstellenden van 'smorgens 10 tot 'savonds
6 uur gratis toegankelijk. Er is onlangs uit Suma-
tra een prachtcollectie Batak-weefsels en uit de
Padangsche Bovenlanden mooi vlechtwerk ontvan-
gen, waarvan reeds veel verkocht is. Wie zich daar-
van iets aan wil schaffen ter versiering van eigen
huis of tot het geven van aardige geschenken, moet
zich haasten.

Tusschen 12 en 2 is er gelegenheid tot het ge-
bruiken van *nassi gorang* of *bamie*, des Donder-
dags en Vrijdags van *djanganan* en 's Zaterdag van
eenvoudige rijsttafel tegen zeer billijke prijzen. Des
middags tusschen 3 en 6 uur, ook des Zondags,
kan men er gezellig theedrinken met kwee-kwee,
of Indische stroop met roedjak.

De dames en heeren der propaganda-commissie
zijn daar ten allen tijde bereid omtrent het tentoon-
gestelde als anderszins betreffende Indië gewenschte
uitleggingen te geven.

Een ieder is hartelijk welkom.

DE RAAD VAN BEHEER.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BESTEMD:

A. Swaan, 's-Gravenhage, Oranjelaan 11, als onderwijzer
2de klasse bij het O. E. L. O.

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN

TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAL ADRS VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

**UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.**

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst
in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien
door uitzending vanwege het Departement van Koloniën,
bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
Candidaat-Gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.
Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij
den dienst der Staatsspoorwegen.
Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der
Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in
Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te ko-
men, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wen-
den tot de 9de afdeling, onderafdeling A.B., van het
Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 2 tot 9 Mei 1923.

Nieuwe Leden.

- L. F. C. Polderman, Gep. O.-I. Hoofdamtenaar, Den Haag, Acaciastraat 19, f 5.
- Mevrouw Mercx, Den Haag, Cornelis Speelmanstr. 42, f 5.
- E. F. Janssen v. Raay, Gep. Ass.-Res., Soekaboem, f 5.
- C. de Vries, Adm. Rubberond. „Tanah-Amboengan”, Ju-
lianaweg 66, Overveen (afd. Haarlem), f 5.
- Dr. Titus Brandsma, O. Carm. te Oss, Carmelcollege, f 5.
- P. H. Kelder, Adm. bij de Billiton-Mij., Den Haag, Obrecht-
straat 310, f 15.
- Mr. J. Gerritzen, Lid v. d. Tweede Kamer der Staten-
Generaal, Den Haag, Duinroosweg 9, f 5.
- G. J. W. Putman-Cramer, Secr. v. d. Ondernemersraad in
N.-I., Den Haag, Lange Voorhout 27, f 5.

Afschrijven.

- C. W. J. M. van Hock, Rotterdam, N. Binnenweg 63a.

Adresveranderingen.

- L. J. Rens, Arts, van: Amsterdam, Valeriusstraat 56
naar: Laren, Brink 424.
- J. G. L. Houthuijsen, Oud-Notaris, van: Basel, Pellk-
weg 3, naar: Den Haag, Hotel de Twee Steden, f 10 (tijde-
lijk adres).
- J. A. Th. Berg, Cand. Gezaghebber B. B., Weltevreden,
van: Sawah Besar 18 naar: Tjikini 7.
- H. Mulder, Oud-Hoofdredacteur N. v. d. Dag voor N.-I.
van: Weltevreden, Kanarielaan 3, naar: Bussum.
- K. Peereboom, Oud-Res., Den Haag, van: Van Aerster-
straat 290 naar: Ten Hovestraat 72.
- Mr. A. Capadose, van: Den Haag, „Huize Kleine Loo”,
naar: „Huize Hoogwolde”, Leidsche Straatweg 107 te Was-
senaar.
- Kees R. van Hock, Alg. Secr. van het Ind. Onderwijs Co-
mité, Den Haag, van: Prinsest. 63 naar: Heerengracht 63.
- A. G. H. van Sluijs, Oud-Gouverneur van Atjeh, van:
Koeta-Radja naar: Leiden, Rijnsburgerweg 27, f 5.
- Mevr. Ch. H. Costerus-Hooy, van: Arnhem, Lawick van
Pabststraat 7 naar: Den Haag, Vogelersstraat 1, f 5.
- W. C. Dogterom, van: Leeuwarden, Weerd 22, naar: De-
venter, Nieuwe Markt 2, f 5.
- L. A. Slot, O.-I. Onderw. m. v., van: Huis ter Helden,
Pension Hendrikaoord, naar: Apeldoorn, Kerklaan 19, f 5.
- A. Storm van Leeuwen, van: Bloemendaal, Hartenlaan
laan 11, naar: Den Haag, Helenastraat 31, f 2.50.
- J. Suijs, Cand.-Notaris, Den Haag, van: Laan van Meer-
dervoort 294 naar: van Boetzelaerlaan 174.
- Mr. G. G. van Buttingha Wichers, van: Noordwijkvliet,
naar: Leiden, Haagweg 20.
- A. J. N. Engelenberg, wd. Directeur der Bestuurschool,
van: Bandoeng, Groot Lengkongweg 3, naar: Weltevreden.
- F. Kroon, Kapitein Gen. Staf, van: Magelang naar: Ban-
doeng, Hoofdkantoor der Gen. Staf.

VERHUIZINGEN PER

Auto-Tapissières

H. VAN DEN BOLD

APELDOORN :: TELEF. No. 273

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Filiaal: ARNHEM
 Noordwal 4, Tel. 2461 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 'S-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noemmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 'S-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

- ** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:
- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankceerkosten.
 - b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankceerkosten.
 - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankceerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankceerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankceerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankceerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankceerkosten.
<p>Serie I.</p> <p>Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Barikat-Islam.
De Sukkernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.</p>	<p>Serie II.</p> <p>No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
2. Het Javaansch tooneel.
3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
4. De thee-cultuur op Java.
5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
6. Een doode taal in Indië.
7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
9. De Javanen gelijk bij schijnt en is.
10. Brandende Koloniale Vraagstukken.</p>
<p>Serie III.</p> <p>No. 5. Nederlanders in Indië.
6. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
9. De Slavernij in Oost-Indië.</p>	
- Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.
- Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is voorloopig gevestigd: Jacob Hopstraat 12, alhier.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.
 de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Siam.
 Aitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Agenten te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel
 Kantoor: Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913
 SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.
MEDOC, Supérieur
 à f 1.25 per flesch.
 Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.
MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ
 DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Wereldmerk

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

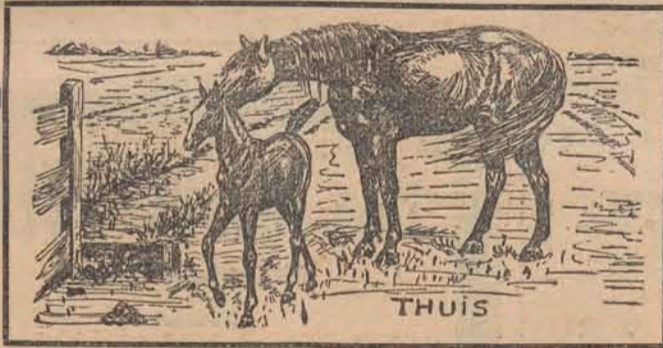
Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

BESCHIKBAAR.

IS VERSCHENEN No. 19 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

DE
**VOORJAARS- EN
ZOMERNOUVEAUTÉS**
ZIJN AANGEKOMEN

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen
voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontfangen.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg